

Mustafa Kemal'in şahsında büyük bir askerî Şefin evsaf ve cesaretile siyasî bir deha birleşmiş ve memleketine bir yenileşme fikri üflemiştir.

Sarı
Fransız Dahiliye Nazırı

AKŞAM

Medi
ham efus

olan harikulâde türlü inanmak
hayranlığı ifade için söz düğüne
Metaksas Yunan Başvekili

Sene 21 — No. 7218 — Fıatı her yerde 5 kuruş

CUMA 18 teşrinisani 1938

Telefon: Başmuharrir: 20565 — Yazı işleri: 20765 — İdare: 20681 — Müdür: 20497

Ihtiram geçidi dün de devam etti

Konsoloslar, mektepliler, köylüler, onbinlerce halk aziz ölünün tabutu önünde eğildi
Ziyaretçilerin hepsinin gözleri yaşlı idi. Düşüp bayılanlar pek çoktu

Atatürk'ün mukaddes tabutu önünde eğilmek üzere evvelki gece saat yirmi dörde kadar Dolmabahçe'ye koşan İstanbul halkı dün sabah erkenden gene sarayın etrafını bir mahşer kalabalığı halinde doldurmuştu.

Mekteplilerle, İstanbullular ve civar köylerden gelenler sarayın karşısında Gümüşsuyu yokuşunun eteklerine kadar bütün sahayı kaplamıştı. Herkes sessiz, vakur bir matem içinde ziyaret saatinin başlamasını bekliyor, nemli gözler sarayın üstünde yarı çekik bayrağa takılı...

Saat kulesinin yanındaki kapıdan otomobiller içinde silindir şapkalı, jaketataylı konsoloslar geçiyor. Sabahın bu erken saatinde kahramanlar kahramanının tabutunu, ecebî devlet mümessilleri ziyaret ediyor. Bütün konsoloslar Atatürk'ün tabutuna, yüzlerindeki bariz bir hüznün ifadesiyle yaklaşıyorlar. O bizim olduğu kadar insanlığın da en kıymetli evladı idi.

Konsolosların her biri temsil ettiği hükümet namına Büyük Ölünün ayak ucuna güzel çelenkler bırakıyor, onun önünde derin derin eğilerek sessiz adımlarla uzaklaşıyor.

Konsoloslardan sonra aziz tabutun önünden geçme sırası mekteplilere ve halka gelince gene sarayın kubeleri hiçkünklerle çınladı durdu. Tabutun karşısında Atatürk'ün Yalova köylerinden birinde koyunlarını otlatırken görüp kendisine iltifat ettiği sığırtmacı Mustafa. Nemli gözlerle dalgın dalgın aziz tabuta bakıyor. Atatürk tarafından okutulan mektebe konulan sığırtmacı Mustafa Büyük Atasının tabutu başına Kuleli lisesi elbisesiyle gelmişti.

Küçük mektepliler geçerken saf gözlemlerinden süzülen yaşlar küçük mendillere siliniyor.

Büyük çıkış kapısının önünde dükkünden daha hüznü manzaralara rasgelineyor. İhtiyar kadınlar, ihtiyar adamlar sık sık bayılıyorlar. Polisler bayılanların kollarına giriyorlar...

(Devamı 6 ncı sahifede)

Derin teessür içinde bir genç kız

Reisicümhurdan şanlı Türk ordusuna taziyet

"Türk ordusuna asalet ve heybetin timsali olarak gurur ve güvenle bakıyorum,,

Ankara 17 (A.A.) — Reisicümhur İsmet İnönü ile Genel Kurmay Başkanı Mareşal Fevzi Çakmak arasında aşağıdaki mektuplar teati olunmuştur:

15/11/938

Mareşal Fevzi Çakmak

Genel Kurmayın

Sayın Başkanı

Atatürk'ün ebedi hayata intikalini, onun hazarda ve seferde

yakın arkadaşı olan size ve onun zaferlere sevk ettiği ve gözü gibi sevdiği şanlı ordusuna taziyet ederim. Sevgili Başbuğ Atatürk'ün hatırası karşısında acımız teselli bulmaz derecede derin ve duygularımız samimi şükran ve tazimle meşbuddur.

Emekli bir mensubu olmakla iftihar ettiğim Türk ordusunun (Devamı 2 ncı sahifede)

Dolmabahçede Büyük Atanın mukaddes tabutu önünden geçiş

Sovyet, Arnavud heyetleri ve Suriye Meclisi reisi dün geldiler

Romanya, Bulgar, Afgan heyetleri de bugün geliyor

Atatürk'ün cenaze merasiminde bulunacak ecebî heyetler gelmeğe başlamışlardır. Dün sabahki Konvansiyonel trenle Arnavudluk heyeti gelmiştir. Heytin başında Adli Nazırı ekselâns Faik Satku bulunmaktadır. Suriye meclisi reisi ekselâns Faris el Huri de aynı trenle gelmiştir.

Sovyetlerin Moskova torpido muhribi gelmiştir. Moskova torpidosu toparlar atarak selâm resmini ifa etmiştir. Heyetler Perapalas oteline misafir ol-

muşlardır.

Bulgar heyeti bu sabah hususî trenle, Romanya heyeti Romanya vapurile gelmektedir. Afgan heyeti de bugün gelecektir. İngiliz Malaya drednotunun da bugün gelmesi bekleniyor.

Fransız, Alman, İtalyan, Yugoslav, Yunan, Irak heyetleri yarın gelecektir. Heyetler yarın akşam hususî trenlerle Ankaraya gideceklerdir.

Adana 17 (Hususî) — Atatürk'ün cenaze merasiminde bulunacak olan Hatay, Lübnan, Mısır, Suriye, Irak heyetleri yarın (bugün) Toros ekspresile Ankaraya hareket ediyorlar.

B. Metaksasın Yunan milletinden ve memurlarından ricası

Atina 17 (A.A.) — Atina ajansı bildiriyor:

Atatürk'ün cenaze merasiminde hazır bulunmak üzere cuma sabahı Yunan heyetinin başında hareket edecek olan Başvekil B. Metaksas, Ankaraya hareketini icap eden müessif hâdisenin hazinliği dolayısıyla kendisine hiçbir merasim yapılmamasını matbuat vasıtasıyla Yunan milletinden ve memurlardan rica etmiştir.

Fransız heyeti

Ankara 17 (A.A.) — Atatürk'ün cenaze merasiminde bulunacak Fransız delegasyonlarının kati listesi:

B. Albert Sarraut, amiral de Laborde, general Huntzinger,

(Devamı 7 ncı sahifede)

İngiliz, Afgan, Bulgar ve Yugoslav heyetleri bu sabah geldiler, Bulgar harbiye nazırı General Daskalofun gazetemize beyanatı

Solda Bulgar heyeti erkânı, sağda Bulgar askerî müfrezesi

(Yazısı sekizinci sahifede)

Hatay Millet Meclisinde Atatürk'ün ölümü münasebetile müessir tezahürat yapıldı

Devlet reisi heyecanlı bir nutuk söyledi, bunu diğer nutuklar takib etti

Antakya 17 (A.A.) — Hatay Millet Meclisinin toplantısında Atatürk'ün ölümü dolayısıyla müessir tezahürat yapılmıştır. Celse açıldıktan sonra riyaset mevkiine gelen devlet reisi ekselâns Tayfur Sökmen, bir nutuk söylemiştir. Devlet reisi Atatürk'ün ölümü ile Türk milletinin ve medeniyet âleminin maruz kaldığı büyük ziya karşısında duyduğumuz elem ve teessürün hududsuz olduğunu söylemiş ve sözlerine şu surette devam etmiştir.

«Bu teessürü, ancak ve ancak onun büyük eserine devam etmek, koyduğu prensiplerden ayrılmamak şartile tadil edebileceğiz. Anavatanın bütün mez bir parçası ve Büyük Halâskârın son eseri olan Hatayda da onun eserlerini ve prensiplerini daima takibecek ve istikbalini bu prensiplerin tahakkukunda bulacaktır.

Muhterem arkadaşlar, ölen fani Atatürk'tür. Onun dünyayı nura garbeden fikirler, şaşıla gözleri kamaştıran eserleri, büyük ruhu, daima yaşıyacaktır. O lâyetuttur, ebedidir ve biz her zaman onun yüksek ruhundan huzararak ileriye doğru daima ileriye daha dik, daha zinde daha kuvvetli adımlarla yürüyeceğiz. Onun büyük ruhu daima bize meşale olacaktır. O bizim ülkümüz, iman kaynağımız, huzarımız. Bu ülkü, ruhlarımızı bir güneş gibi sarımsı, bu huzar damarlarımıza kan gibi dolmuştur. Bu iman, bu ülkü, bu huzar, babadan evlâda, nesilden nesile aynı hararet, aynı kudret, aynı kuvvetle intikal edecek ve ebediyen yaşayacaktır.

Muhterem arkadaşlar, bugün çatısı altında bulunduğumuz müstakil Hatay devletinin Atatürk'ün büyük dehasile nasıl kurulduğunu Büyük Ölünün aziz hatırasına izafeten tekrar ediyorum. Türk diyarının ufkunu saran mübareke ve istilân korkunç kara bulutlarını dağıtmak için Anadoluya ayak basan Büyük Halâskâr yer yer millî kurtuluş hareketlerini ihya ve tanzime başlarken o an Antakya, İskenderun ve havalisi namı ile anılan Hatayda mücadele hareketleri başlamış bulunuyordu.

Anayurdun kurtuluş hareketleriyle işbirliği yapmak ve bir program dahilinde çalışmak üzere Gaziantep'e gitmiş olan Hataylılar Gaziantep'in Sam köyünden 1336 senesi nisanında Rumeli ve Anadolu Müdafaai Hukuk cemiyetleri reisi Mustafa Kemal paşa hazretlerine çektileri bir telgrafa, Atatürk o zaman Antep mıntaka kumandanı bulunan Receb bey -ki halen askeri temyiz mahkemesi azasıdır- vasıtasile verdikleri cevapta Hatayın misakı millîye dahil bulunduğunu azamî fedakârlık yapılmasını ve Maraşda yeni teşkil edilen ikinci kolordu ile münasebet tesis edilmesi lüzumunu bildirmek suretile Hatayın kurtuluş teminini atmıştı.

Ankara itilâfnamesile tevsi ve tahkim edilmiş bulunan bu temel, 1339 senesi martında Gazi Mustafa Kemal paşa hazretlerinin Adanaya vuku bulan tarihi seyahatlerinde kendilerine yapılan istikbal merasiminde siyah tülere bürünerek Antakya İskenderun birliği namına kurtuluş dileyen Hataylı bir kıza: «Kırk asırlık Türk yurdu düşman elinde esir kalamaz.» hitabesile Hatay istiklâlinin en sağlam ve en büyük teminatını vermiştir.

Bu ara bir çok siyasî hâdiselere şahne olan Hatay vaziyetinin tahammül-süz bir hal aldığı görülen Büyük Halâskâr, Büyük Millet Meclisinin 1936 açılış nutkunda gece gündüz Türk milletini işgal eden Hatay işinin bir büyük millî dava olduğunu tebarüz ettirmek suretile, bu zamanın da gelmiş olduğunu işaret buyurarak davanın kati surette halline karar vermiştir.

Arkadaşlar, 1336 senesi nisanında Hatayın kurtuluşu için Sam köyü telgrafhanesinde atılan temel, nihâ-

İki nutuktan bazı parçalar

Hatay Devlet reisi ekselâns Tayfur Sökmen diyor ki:

«Her zaman Onun yüksek ruhundan huzararak ileriye doğru, daima ileriye doğru daha dik, daha zinde, daha kuvvetli adımlarla yürüyeceğiz. Onun büyük ruhu daima bize meşale olacaktır. Bize istiklâli bahşeden ve bu mesud günleri yaşatan halâskâr Atatürk'ün büyük ruhu ve aziz hatırası önünde hürmetle eğilerek sonsuz minnet ve tâzimlerimi ana vatana saadet ve refah temennilerimle arz ederim.»

İskenderun mebusu B. Hamd Selçuk diyor ki:

«Hastalığının ızdırabı altında bile bizim halâsımızla meşgul oldu. Bizi kurtarmak azmının kudretile hasta halinde tâ Mersine, yanbaşımıza kadar gelerek ufkumuza çevirdiği alev dehasının ışığı ile o karanlık günlerimizi bir ışığa ve esareti hürriyete çevirdi.

«Hatayı kurtarmadan ölürsem gözüm açık gider» demişti. Hangi ahval ve şerait içinde olursa olsun dediğini mutlaka yapan bu en büyük kurtarıcı Hatayın kurtuluş bayramını gördü.»

yet Büyük Halâskârın yenilmez azmi, sarsılmaz çelik iradesinin mesut bir tezahürü olarak 2 eylül 1938 tarihinde şu meclisi âlinin küşadile binayı istiklâl tekemmül ederek dava filen halledilmiştir.

Aziz arkadaşlar, bize bu istiklâli bahşeden ve bu mesut günleri yaşatan Halâskâr Atatürk'ün büyük ruhu ve aziz hatırası önünde hürmetle eğilerek sonsuz minnet ve tâzimlerimi anavatan saadet ve refah temennilerimle arz eder, Büyük Atatürk'ün gaybubeti elimesile yanan Türk milletine ve bütün şark âlemine en samimî taziyelerimi sunarken Büyük Dahinin silâh ve mesai arkadaşı ve Türk milletinin ondan sonra en çok sevdiği ve itimad ettiği Lozan kahramanı sayın ge-

neral İsmet İnönü'nün Cümhuriyasetine intihabını bu kürsüden de kemâli memnuniyetle selâmlar ve tebriklerimi arz ederim.»

Beş dakikalık sükût

Devlet reisinden sonra söz alan Antakya mebusu ve reis vekili Veli Karabay da bir nutuk söylemiş ve Atatürk'ün aziz hatırasına hürmeten azayı sükûn duruşuna davet etmiştir. Beş dakika ayakta durulmuştur. Bundan sonra söz alan İskenderun mebusu Hamd Selçuk bir nutuk söyleyerek demiştir ki:

«En büyük insanı, en büyük Türkü, en büyük mürsidi, en büyük kurtarıcıyı, en aziz ve en müşfik babamızı kaybettik. Hududsuz bir acımız ve sonusuz bir ızdırabımız var. Onun en son eserinin saadetlerini henüz tadmaya başlamıştık. Bu saadete ebedî bir zehri hicran karıştı.

Arkadaşlar, başı gökler kadar yüksek olan bu insan bize en yakındı. Son iki senenin başlıca faaliyet mevzuu Hatay ve en çok düşündüğü biz Hataylılar olmuştuk. Her hangi bir ülkeden bin kat daha aziz varlığına musallat olan hastalığının ızdırabı altında bile bizim halâsımızla meşgul olmuştur. En korkunç bir karanlığın enginleri içinde bocaladığımız günlerde, bizi kurtarmak azminin kudretile hasta halinde tâ Mersine, yanbaşımıza kadar gelerek ufkumuza çevirdiği alev dehasının ışığı ile o karanlık günlerimizi bir ışığa ve esareti hürriyete çevirdi, yurdumuzu bahar sabahı gibi aydınlattı.

Öksüzduk, o bize baba oldu. Bizi karanlıktan ışığa ve esaretten hürriyete o kavuşturdu. Hatayı kurtarmadan ölürsem gözüm açık gider demişti. Hangi ahval ve şerait içinde olursa olsun dediğini mutlaka yapan bu en büyük kurtarıcı kurtardığı Hatayın kurtuluş bayramını gördü.»

Hatip sözlerini şu cümlelerle bitirmiştir:

«Büyük Atanın aziz ruhu, sen bizi ışıttı. Kurduğun bu Millet Meclisinin kürsüsünden medeniyetler yaratan milletinin tarihini ihşad ederek and içiyorum, senden aldığımız imanın huzarı her zaman şahlanacak ve eserine ebediyen sadık kalacağız.»

Perşembe günü toplanmak üzere celseye son verilmiştir.

Hatay gazeteleri Büyük kayıp hakkında sütunlar dolusu yazılar yazıyorlar

Antakya 17 (A.A.) — Hatay gazeteleri bütün sütunlarını büyük acıya tahsis etmektedir. Yeniğün gazetesinde Selim Celenk «Güneş batı, fakat ebedî ışığı yolumuzu aydınlatıyor» başlıklı yazısında diyor ki:

«En büyük Türk, sensiz kaldık. Fakat, ülkünün başında bize emanet ettiği kıymetli veditan en sadık bekçisi ve nöbetçisi olarak bekliyeceğiz. Ulu Şef müsterih uyu. Sana verdiğimiz sözü yerine getirecek, namus borcumuzu ödeyeceğiz.»

Aynı gazetede Bekir Sıtkı Kunt Teessürümüz ve tesellimiz başlıklı yazısında şunları yazıyor:

«Büyük ve ebedî Şef Atatürk, yalnız biz Türkleri değil, bütün beşeriyeti yetim bırakarak gözlerini kapadı. Bu ölüm şahikaların çöküşünü tanzir eden bir hadisedir. Atatürk'ün ölümüne biz ağlıyoruz, acı ve matemimizi, bizi takib edecek nesiller ebediyete kadar tutacaktır. Bu büyük ölü karşısında ne kadar göz yaşları dökülse, ne kadar ağlansa, ne kadar matem tutulsa azdır. O, insanlığın fevkinde bir varlıktı, beşerî acı ve teessürlerle Ona matem tutmak

yeter mi. Bütün tabiat dile gelse, der-yalar çuşu hırş, eylese, yıldırımlar birbirini kovalasa yeridir.

En büyük tesellimiz şudur: Atatürk aramızdan ayrıldı. Fakat, ölmez eseri çelik kalelerden daha sağlam olarak dimdik ayakta duruyor. Atatürk izmihlâl içinde yer yer istilâyâ uğramış harap, geri bir vatan parçası yerine şerefli milletine hür, mustakil, modern ve müreffeh bir vatan bırakarak öldü. Asıl mühimmi kafa-larımızda ve kalblerimizde inkılâbın sönmöz ateşini yaktı ve bu ateşin mes'ut ışığını gördükten sonra öldü.

Yine en büyük tesellimiz şudur: Türk milletinin başına Atatürk'ün en yakın askerlik ve siyaset arkadaşı çelik iradeli kahraman İsmet İnönü geldi. Atatürk'ten sonra İsmet İnönü'nün Türk milleti için en büyük talih eseri ve onun iş başına gelmesi kazançların en yükseğidir.»

Besim Tecer de yine Yeniğünde neşrettiği bir yazıda diyor ki: «Türk'ün büyük Atası, kurtarıcısı aramızdan çekildi. O, ıspıldayan nur söndü. Elimizde onun çarasından yaktığımız meseleler kaldı. Artık reh-

Reisicümhurdan şanlı Türk ordusuna taziyet

İsmet İnönü ile Mareşal Fevzi Çakmak arasında mektuplar teati edildi

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

Başkumandanlığımı temsil etmekle, yüksek vazife hisleri içinde bulunuyorum, azimkâr ve tecrübeli kumandanlar, şefkatli ve fedakâr zabıtlar ve Türk milletinin hakiki özü olan kahraman erlerden ve cümlesi ehliyetli vazifeseverlerden vücut bulan Türk ordusuna, asalet ve heybetin timsali olarak, gurur ve güvenle bakıyorum. Türk ordusu, cümhuriyetin ve vatan müdafaasının yenilmez âbidesi olarak gözlerimizin önünden biran uzak bulunmayacaktır.

Sayın mareşal, siz muzaffer kumandanlarla muharebe meydanlarında geçirdiğim yakın arkadaşlığım hatıraları zihnimde canlıdır.

Bu sözlerimi, aynı zamanda, kara, deniz, ve hava ordumuza selâm ve muhabbetimin ve sizin yüksek sevk ve idarenize halis itimadımın ifadesi olarak kabul buyurmanızı rica ederim.

Reisicümhur
İsmet İnönü

Sayın İsmet İnönü
Yüce Başbuğ ve
Cümhur Başkanı

Atatürk'ün ebediyete intikalinden mütevellit taziyet ile gerek şahsım ve gerekse kahraman Türk ordusu hakkında lütuf buyurulan yüksek iltifatlarımız Türkiye Cümhuriyeti kara, deniz, hava ordusuna tamim edilmiştir.

Sevgi ve itimadımızın değerli bir misali olan bu kıymet biçilmez iltifat, şahsımda ve Türkiye cümhuriyeti ordusunun her ferdinde ebedî şükran ve minnet hisleriyle anılacak ve vazifemizin büyük bir enerji ile ifası için kıymetli bir direktif olarak varlığınızda yer alacaktır.

Güven ve gururla anmak lüt-funda bulunduğunuz Türkiye cümhuriyeti orduları yüce Başbuğ ve Cümhur Başkanına aynı hislerle bağlı kalacağımı izhar etmekle şeref duyar.

Hakkında gösterilen yüksek itimadlarımdan dolayı bilhassa şükranlarımı saygı ile arz ederim.

Genel Kurmay Başkanı

Mareşal
Fevzi Çakmak

Hariciye vekilinin beyanatı

“Haricî politikamızda hiç bir değişiklik yoktur,”

Fransa ile ticarî ve malî münasebetlerin genişlemesini fevkalâde temenniye şayan buluyorum,,

Ankara 17 (A.A.) — B. Şükrü Saracoğlu, Agence Economique et Financier'in Ankara muhabinini kabul ederek Fransız matbuatına isal etmek üzere aşağıdaki beyanatta bulunmuştur:

«Yeni kabinenin bugün ittifkla almış olduğu itimad reyini henüz almadığı snalardaki muhteriz davranmak mecburiyetinden şimdi âzade bulunuyorum. Sizi şahsan kabul etmekle bir zevk duyuyorum.

Türkiyenin haricî siyaseti, Türkiye cümhuriyetinin ilk günlerindenberi değişmemiş olmasına binaen bu siyaset hakkında beyanatta bulunmak, fikrimce lüzumsuz işe de bu hususta teyiden beyan etmek arzusundayım.

Esasen uzun senelerdenberi müteaddid defalar Vekâleten hariciyenin başında bulunmuş ve sizi de Başvekilimiz Celâl Bayarın Büyük Millet Meclisi heyeti umumiyesi tarafından alkışlanan kati beyanatından birkaç dakika sonra kabul etmiş bulunuyorum.

Başvekil, şu beyanatta bulunmuştur: «Milletimiz 15 senedenberi tecrübe edilen Kemalizm rejiminin kendisine verdiği huzur ve sükûn içerisinde çalışmak ve kuvvetlenmek istiyor. Millî hududları dahilinde mesut olmak emelindedir.

Bizim haricî siyasetimizdeki Dahilde sulh, haricte sulh düsturunun ifadesi ancak bu suretile tefsir olunabilir. Esas milletten gelmiştir ve büyük Şef tarafından ifade edilmiştir.

Haricî siyasetimizde değişecek hiç birşey yoktur. Anlaşmalarımıza, dost-

berimiz de o meşalelerdir.»

İskenderunda çıkan Hatay gazetesi de müteaddid yazılarla Atatürk'ün dehasından bahsetmekte. hayatını anlatmakta, uğradığımız acının izdirabını tebarüz ettirmektedir. Yine İskenderunda çıkan Halic gazetesi, Büyük ölünün hatırasını taziz eden yazılar neşretmektedir.

luklarımıza, ittifaclarımıza bütün sadakatimizle bağlıyız. Bunları büyük bir azimle yürüteceğiz. Bu seda, size olduğu kadar bütün dostlarımıza ve mütefiklerimize de bir itimad ve muhabbet sedasıdır.»

Görüyorsunuz ki, bu sözler, başka-mutâlâalar ilâvesine hacet bırakmayacak derecede açıktır ve bu sözlerin her yerde ve herkes tarafından dinlenip anlaşılacağını ümid etmek isterim.

Maamafih mademki Fransız efkârı umumiyesine hitap ediyorum. Şunu ilâve etmek isterim ki, Fransa ile Türkiye arasındaki münasebatın iki memleketin yüksek menfaatleri ile hemahenk olması için elimden geleni yapacağım. Vatandaşlarımıza iki memleket arasındaki ticarî, iktisadî ve malî münasebetlerin mahsûs derecede genişlemesini fevkalâde temenni etmekte ve temenniyi şayan bulmakta olduğumu da söyleyiniz.»

İngiltere kralı

939 sonbaharında İstanbula geleceği bildiriliyor

Londra 17 — Daily Herald gazetesinin Bükreşteki muhabininin işaretine göre İngiltere Kralı 1939 senesi sonbaharında Kral Karola Bükreşte ziyaretini iade edecektir.

İngiliz Kral ve Kraliçesi, bu seyahati bir harb gemisiyle yapacaklar ve dönüşte İstanbulda tevakkuf edeceklerdir.

Macaristana geçen Rutenyada karışıklık varmış

Bükreş 17 (A.A.) — Beregszasz'den bildiriliyor:

Rutenyadan gelen yolcular, Macaristana ilhak edilmemiş olan Rutenya arazisinde iki mühim şehir olan Huszt ve Nagyszöllös'de ve daha birçok nahiyelerde her gün kargaşalıklar vukubulduğunu anlatmışlardır.

Vise nahiyesinde hiddetlenen halk, kırk Çek jandarmasını tepelemistir.

Onun emsalsiz cesareti

— Efendiler! Buna şapka derler. - demişti.

Medeni cesaretini gösterecek cild dolusu daha ne cümleleri vardır.

Pek çokları, başlarına giydikleri halde, dillerine adını alamıyorlardı: «Şemsi siperli serpuş» diye geveliyorduk. Muhitimizdeki mutaassıpların dehşetini azaltmak istiyorduk.

O, Kastamonide, bütün o idareî maslahatçı usulleri bir kelimeyle yıkmıştı: «Şapka!»... Beyaz sakallıların, beyaz sarıklıların gözleri içine bakarak, medeni cesaretlerin en büyüğünü göstererek bunu böylece söylemişti. - Hepiniz şapka giyeceksiniz!

Her attığı adım, her başardığı inkılâb medeni cesaretinin ayrı bir tezahürüdür.

Cesaretlerinin maddî kısmına gelince, hikâyesi için sanırım neşir kâfî değildir; epik şairlerin nazmı lâzım.

Edib muharrir Mahmud Yesari anlatıyor:

Çanakkalede, ihtiyat zabıtiydim. Biz gece gündüz siperde yaşaya yaşaya, o cehennemde alışıştık. Fakat en büyük rütbeli paşalar olsun, Alman generalleri olsun, teftişe geldikleri sıralarda dikkat ederdim: Halleri değişirdi. O ise, salona giren bir erkânıharb zabiti zerafetle siperleri dolardı.»

Benim de daima hayran olduğum bir manzara vardı. Gececeği zaman, önü sıra, muhafazasındaki motosikletliler giderdi. Üzerine hepimizin titrediğimiz bu Büyük Şefin her ayak bastığı yerde vücut kalelerinden bir mahfaza içine almak isterlerdi. Fakat bütün bu tertibat, o yola çıkar çıkmaz altüst oluverirdi. Zira Atatürk, ışığı fenere sığamayan bir şua gibi, ilk iş olarak, kendini korumak isteyenlerin çemberini yarar, tehlikenin tam ortasına atılmak hareketini yapardı. Bazan, öndeki muhafızlarının yolunu takip etmez, sapardı. Bazan bin kişinin, on bin kişinin arasına sokulur, kim olduğu, hangi memleketten ne maksatla geldiği, milliyeti ve akidesi malûm olmayan insanların dahi kaynaştığı kütlelere içine yürür, giderdi; oturur, konuşurdu.

Floryada, Beyoğlunda, Yalovada, Bursada Onu hep aynı vaziyetlerde görürdük. Değil dünyaya meydan okumuş, mevcut adetlerin zıddına binbir inkılâb yapmış milli bir Önder, hatta gececeği yolları gizli polisine haber vermiş bir fırka liderleri bile, dünyanın hiçbir memleketinde terkibi meçhul bir kalabalığın arasına bu kadar serberce giremez.

Onun cesaretine hepimiz hayran olmakla beraber, üzüldük de:

— Niçin böyle yapıyor?... Niçin kendini düşünmüyor?... Niçin nefsi hakkında ihtiyatlı olmuyor?...

Fakat o, her şeyi gören nüfuzu nazarile telkin ettiği saygı ve muhabbeti de, anlaşılan, daha iyi biliyormuş. Biz Onun dünyaca bu derece istisnasız sevildiğini ancak ölümünden sonra anladık. Dünyada kendisine el kaldırmak denaetinde bir tek feridun kalmadığını Atatürk önceden kavramış olacaktı.

Onun cesareti, şuurla, ihatayla birleşmiş emsalsiz cesarettir.

B. Asum Us da bu hasletinin bambaşka vechesini iki misalle kaydediyor:

Birincisi, Çanakkalede, kalbi hisasındaki saatine bir mermi rastlayıp da yere düştüğü zaman: — Sus! - işareti yapmış.

Vuruldu da ölecekse, etrafta panik uyandırmasın diye.

İkincisi, son hastalığı esnasında, ve hastalığının icabı olarak, dudaklarına götürdüğü mendil kanlanmış. Bunu, Meclisliklerden sade birinin farkettiğini görerek, yine: — Sus! - işareti yapmış; ve muhavereyi umumi neşenin bozulmayacağı bir zemine sürüklemiş...

Medeni cesaret, maddî cesaret ve ruh cesareti... Tam cesaret... Her vecheli cesaret... (Vâ-Nû)

Dikkatler:

Kim daha matemli?

— Kadınların en fazla hassasiyet gösterdiklerini, ağladıklarını, bayıldıklarını, yandıklarını, kadın âsabi-nin daha zayıf olduğuna izah etmemeli... Şimdi onlar da hayatın her meşakkatine, Feleğin her cevrine erkekler derecesinde kalkanmasını öğrenmişlerdir... Onların en matemli olmaları şununla izah edilir ki, Atatürk halkın bu yarısını, milletin bir parçası olarak kurtardıktan başka, ayrıca âdetleri, kanunları değiştirerek bir kat daha saadetlerine müessir olmuştur.

— Peki erkeklere?... Onlara ki bir erkek vatani verdi... En muhtaç oldukları şeyi...

— Ya çocuklar?... Çocukların daima alışveriş yaptıkları, pasta gibi yiyecekleri satan dükkânlar, bu matem günlerinde, hazırladıkları mutad malları satamaz oldular... İstanbul çocukları, sevdikleri tatlılardan yemeği, kendi düşüncelerince, büyük acılarına karşı hürmetsizlik saymış olacaktı... Kimin matemi, kimin sevgisi daha büyük olduğu anlaşılıyor... Bir bakıma her zümre ötekile rekabet edercesine... Bir bakıma millet tek kalb halinde...

Reisicümhur İsmet İnönünün Hatay devlet reisinin tebrik telgrafına cevabı

Antakya 17 (A.A.) — Reisicümhur İsmet İnönü, Devlet reisi Tayfur Sökmenin tebrik telgrafına şu cevabı vermiştir:

Ekselâns Tayfur Sökmen
Hatay Devlet reisi

Antakya

Riyaseticümhura intihabım dolayısıyla göndermek lûtfunda bulunduğunuz tebrik telgrafından dolayı teşekkürlerimi takdim ederim.

İnönü

O ölmedi

Millet sarayının loş çatısı altındayım. Halk, acı hakikate bir türlü inanmak istemiyen, O nun mukaddes tabutu önünde göz yaşı dökerken bile gördüğüne inanamayan millet, bahçenin kumlarını çıtırdatmaktan çekinerek, parmaklarının ucuna basa basa, hiçkırklarını bağrına göme göme Büyük ölünün önünden geçiyor...

Sarayın denize bakan büyük bir odası... Marmara bile büyük matemin ulvi sessizliğine bürünmüş; dalgacıklar ağır ağır sarayın rıhtımına kadar geliyor ve sanki rıhtıma çarpıp şakılamak için dağılıyorlar. Deniz, O nun çok sevdiği, kıyılarına çömelip okşadığı deniz de büyük yâsın sessizliğine bürünmüş...

Karşımda oturan dost, derin bir göğüs geçirdi, derin bir ah etti, sonra göz yaşlarını yanaklarından süze süze paslı, boğuk, hiçkırklı bir sesle konuştu:

— Bir türlü yokluğuna inanamıyorum. Başımı çevirip kapıya bak; O nun mühip silüetini görür gibi olmuyor musun? Yankular veren bu kubbeli çatı altında heran O nun sesi çınlıyacakmış gibi geliyor... O nun yüzünü artık görmemek, görememek kabil mi?... Demek artık masanın başına geçip oturmayacak, bizi çağırıp emirler veremeyecek öyle mi?... Böyle şey olur mu?... Buna imkân var mıdır?... Revamıdır böyle şey?...

Şu masaya bak... Bazen gelir bu masada otururdu. Uzun ince parmaklı, avuçları pembe ellerini görüyorum. Kalem alıyır ve dikte ettirdiği bir müsveddenin bazı yerlerini düzeltiyor.

Bak hahlar! da ayaklarının izi duruyor... Yalan O ölmedi!...

Yakınlarımdan hep aynı sözleri duyuyorum. Ona yakın olmıyan kim vardı ki... Herkes O nun, herkes Ondandır.

— Motosiklet görünce arkadan O nun otomobili görünecek sanıyorum da yüreğim ağzıma geliyor!

— Bir yerde toplanmış kalabalık gördüm de, O nu orada oturuyor sandım, nasıl bayılmam?

— Ne yapayım havsalam almıyor, O nu bir daha göremeyeceğime inanamıyorum... Yalan O ölmedi!...

O ölmedi!

O nu özlediğimiz zaman birbirimizin yüzüne bakalım, gözlerimizin ifadesi arasında O nun ifadesini buluruz.

O nu göresimiz geldiği zaman birbirimizi görelim, her birimizde O ndan bir parça vardır.

O na hasret çektiğimiz zaman, birbirimizi kucaklayalım, biz O yuz, çünkü O bizdi.

Türk Cümhuriyetinin hangi sahifesini açsak O nun izini, Türk toprağının hangi zerresine bassak O nun izini, Türk medeniyetinin hangi safhasına baksak O nun izini buluruz.

Görüşümüz Onun görüşü, duygumuz O nun duygusu, ülkümüz O nun ülkesüdür.

O ölmedi!

SELÂMÎ SEDES

8 vagon çelenk geldi

Ecnebi memleketlerden gelen bu çelenkler Ankara'ya gönderilecek

Büyük Önderin cenazesi için ecnebi memleketlerden gönderilen çelenkler sekiz vagon doldurmuştur.

Bu çelenkler Ankara'ya gönderilecektir. İtalya ve Belçika sefarethanelerinin çelenkleri de gelmiştir.

İstanbuldaki cenaze alayı için de yüzlerce çelenk hazırlanmış ve ısmarlanmıştır. Bu çelenkler İstanbuldaki cenaze alayından sonra Ankara'ya gönderilecektir.

Fransız kruvazörü cumartesi sabahı geliyor

Fransız kruvazörü Emile - Bertin cumartesi sabahı İstanbul'a gelecektir. Kruvazörle 10 zabıt kumandasında 190 neferlik bir Fransız silâhendaz müfrezesi gelecektir. Bu Fransız müfrezesi Atatürk'ün cenaze merasiminde bulunmak için Ankara'ya gidecektir.

Sporcuların matemi

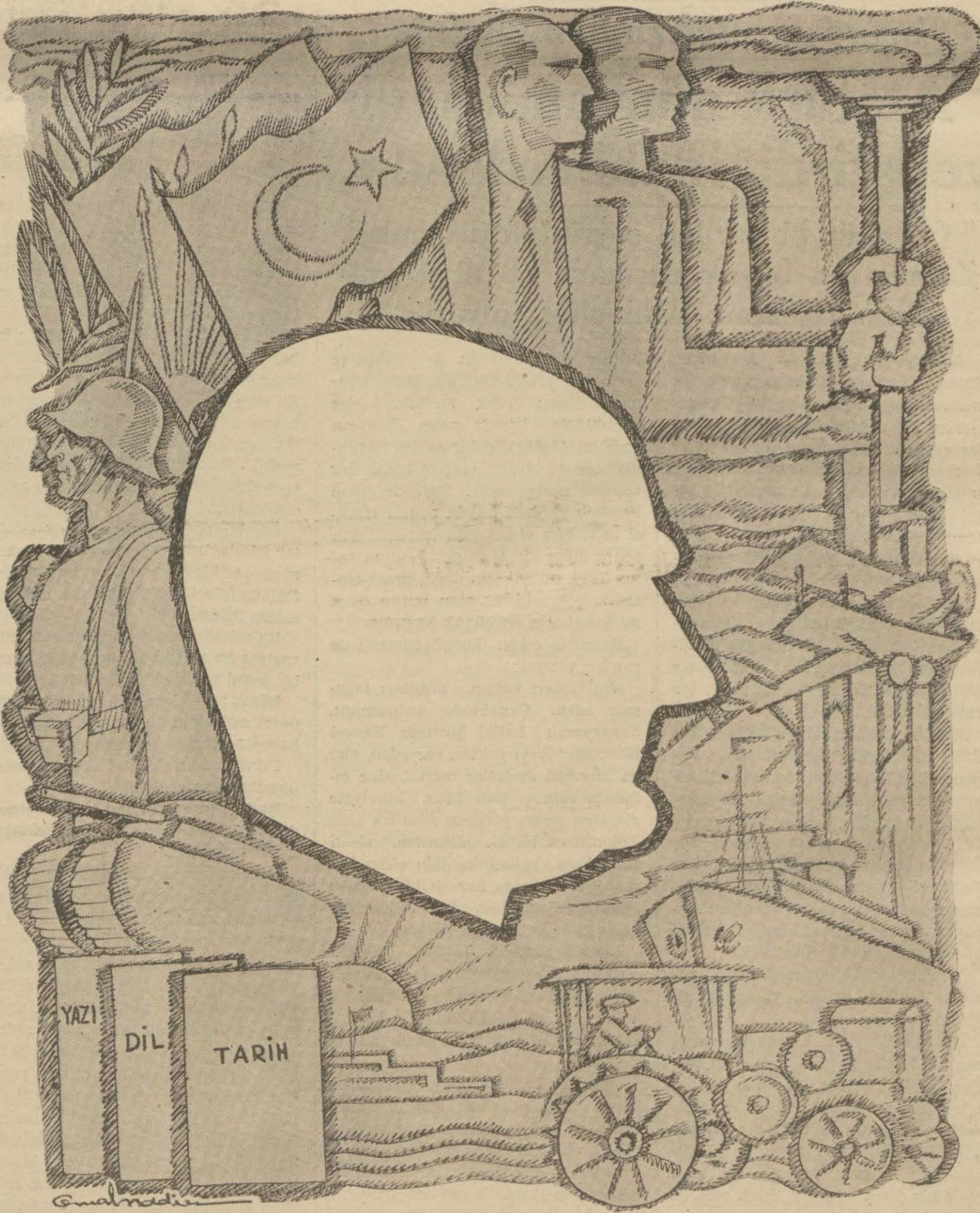
Spor hareketlerinin bir ay durması kararlaştı

Türk spor kurumu umumî merkezi tarafından büyük matem dolayısıyla Türkiye'deki spor hareketlerinin yenden verilecek bir emre kadar tatil edildiğini evvelce bildirmişti.

Son dakikada aldığımız bir habere göre spor kurumu merkezinde yapılan bir toplantıda Türk sporcularının, Büyük Atamızın hayata gözlerini kapadığı 10 ikinciteşinden 10 birincikânun tarihine kadar bir ay müddetle matem tutmaları tekrarr etmiştir.

Bu müddet zarfında Türkiye'nin her hangi bir muntakasından hiç bir spor hareketi yapılmıyacaktır. 11 birincikânun tarihinden itibaren spor faaliyetlerinin başlanmasına müsaa-de edilecektir.

Spor kurumu umumî merkezinin bu kararı bütün muntakalara birer tamimle bildirilecektir.

Atamızın emanetleri...

Belçika meclisinin Atatürke hürmeti

Meclis reisi Atatürk'ün eserlerinden hayranlıkla bahsetti

Brüksel 17 (A.A.) — Belga ajansı bildiriyor: Mebusan meclisinin dünkü celsesinin başlangıcında reis B. Huyusmans, Atatürk'ün hatırasını tebci etmiş ve onun Belçikalılar arasında mesai arkadaşları bulmuş ve Türkiye'nin sınaî bakımından tensik için bunları Türkiye'ye davet etmiş olduğunu hatırlatmıştır. Meclis reisi, şöyle devam etmiştir:

«Cüretkâr bir insan olan Atatürk, itidal ile hareket etmesini bilmiştir. Müşarünileyh, ıslahatçı ihtirasını milli toprağa hasretmiş ve yeni devletin menfaatlerine hizmet etmiş, onun istikrarını temin eylemiş ve ecnebilerin sempatiğini celbe muvafak olmuştur.»

Meclis, reisin Ankara hükümet ve parlamentosuna bir taziyet telgrafı gönderilmesi teklifini ittifakla kabul etmiştir.

Nazır, Meclis reisinin taziyet sözlerine hükümetin taziyetlerini ilâve etmiştir.

Üniversite ve yüksek okullar

Büyük Önderin cenaze törenine iştirak programı

Üniversite ve Yüksek Okullar Tedris Heyeti ile Talebesine, Üniversite Rektörlüğünden:

1 — 19 İkinciteşrin Büyük Önderin cenaze töreninde toplanma yeri Beşiktaş'ta Akaretler Tramvay durak yerinden İhlamur caddesi istikametine doğrudur.

2 — Tramvay yolundan Akaretlerin köşesine kadar olan kısmın Tedris Heyetine ve arkası talebe ayrılacaktır.

3 — Toplanma saati: Profesör ve talebeler tam saat: 8 de kendilerine ayrılmış olan yerlerde toplanmış olacaklardır. Saat sekizden sonra Tophane yolu kaplanmış olacağından arka yollardan gelmek suretille en geride yer alarak alaya ilthak edilebilir.

4 — Töreni iştirak edecek tedris heyeti için kıyafet: Frak, silindir şapka, siyah yelek, beyaz boyunbağıdır. Fraklı olmayanlar fraklı olanlarla talebe arasında yer alacaklardır.

5 — Kız ve erkek talebe mümkün olduğu kadar koyu renk elbise giyecektir.

28 sene evvelki bir söz

“Asıl asi ve bağiler Istanbuldaki padişah ile etrafındaki hanedanıdır,,

Atatürkün yaptığı büyük inkılâplardan biri de saltanat ve hilâfeti lâğvetmesi ve millî hâkimiyet esasına dayanan Cümhuriyeti kurmasıdır. Saltanat ve hilâfetin lâğvı, Atatürkün büyük kurtuluş savaşı sırasında vermiş olduğu bir karar değildi. Atatürk, Osmanlı hanedanının Türk milleti için bir belâ teşkil ettiğini, bu hanedanın ve Osmanlı saltanat idaresinin milletin başından sökülüp atılması lüzumunu çok zaman evvel anlamış, takdir etmişti.

1908 inkılâplarından hepsi - Atatürk müstesna olarak - meşrutiyetin ilânını ve Abdülhamidin hal'ini millet için, vatan için kâfi bir saadet, asırlardanberi devam eden millî felâketler için deva olarak sanıyorlardı. Bunların nazarında - son padişah Vahideddin'in ihanetine kadar - saltanat ve hilâfet müessesesi âdetâ «mukaddes» ti. Maziden ve asırlardan sürüp gelen bu inancın boş bir vahimeden ibaret olduğunu ilk defa cesaretle, katıyetle ifade eden Atatürk olmuştur. Şimdiye kadar meçhul kalmış olan bu hâdise bakınız nedir:

326 (1910) Arnavudlukta isyanı bastırmak için daha evvel gönderilen kumandanlardan hiç birisi tam ve müsbet bir muvaffakiyet elde edememişlerdi. O zaman Harbiye Nazırı olan Mahmud Şevket paşa, bizzat isyan sahasına gidip tenkil hareketinin başına geçmeğe karar verdi. Mahmud Şevket paşa, bu mühim işe girişirken kendisine cesur, dirayetli, tedbirlerinde tam isabetli hareket etmesini bilir bir erkânıharb reisi seçmek lüzumunu hissetti.

Harbiye Nazırının aradığı ancak ve ancak genç erkânıharb zabiti kol-ağası Mustafa Kemal bey olabiliirdi. Paşa, Mustafa Kemal beyin liyakatine, askerî kudretine ve nihayet tedbirlerindeki şaşmaz buluşlarına daha hareket ordusu kumandanı iken iman etmişti.

Mahmud Şevket paşa, ordusunda daha büyük rütbede yaşlı, başlı kumandanlar olduğu halde Mustafa Kemal beyin hareket ordusunun hareket planını hazırlayarak elde ettiği muvaffakiyetlerden sonra Arnavudluk hareketi için de Mustafa Kemal beyden başkasını tercih edemedi.

Filhakika Harbiye Nazırı, Mustafa Kemal beyle Arnavudluğa gitmiş, genç erkânıharbiye reisinin hazırladığı tedbir programına işe girişmişti: 24 saat gibi kısa bir zaman içinde bütün isyan sahasında tarama hareketi yapılmış, asilerin ellerindeki silâhlar toplanmış bütün isyan hareketleri sindirilmişti.

Mustafa Kemal beyin bu muvaffakiyeti karşısında hayran ve mebhut kalan Mahmud Şevket paşa, Mustafa Kemal beyin kıymetli şahsiyetine bir kat daha meftun olmuştu.

Arnavudluk hareketi bu kısa zaman içinde bittikten sonra Mahmud Şevket paşa ile maiyeti Selânik yolu ile İstanbula dönüyordu. Mahmud Şevket paşanın Arnavudluğa götürdüğü maiyeti arasında yaveri İsmail Hakkı bey de vardı. (Bilâhare Sinop mebusu olmuş ve İstanbul şehir meclîsî âzası iken üç sene evvel vefat etmiştir.)

Erkânıharb reisi Mustafa Kemal bey yolda Arnavudluk tedbir hareketlerinin neticeleri hakkında arkadaşlarına izahat verirken bir aralık:

— Arnavut asilerini, bağilerini tedbir ederek döndük. Fakat asıl asi ve bağiler İstanbuldaki padişah ile etrafındaki hanedanıdır. Bizim asıl vazifemiz onları tedbir etmektir. Millet bunları başından atmayınca kurtulup rahat etmez.» demişti.

Genç erkânıharb zabiti bu sözlerini büyük bir katıyet ve samimiyetle ifade etmişti. Mustafa Kemal beyin bu sözlerini dinleyen paşanın yaveri İsmail Hakkı bey, ağzını açarak bir tek kelime söylememiş, padişah ve saltanat hanedanı aleyhinde ömründe ilk defa iştigat bu sözler karşısında...

Atatürkün gençlik zamanına aid bir resmi: Mustafa Kemal bey (ortada) ve iki arkadaşı

Fakat İsmail Hakkı bey, zekâsına, liyakatine hayran olduğu Mustafa Kemal beyin bu sözlerini pek beğenmişti. İsmail Hakkı bey, bir aralık Mahmud Şevket paşayı görmüş ve Mustafa Kemal beyden iştigat sözleri kendine mal ederek Harbiye Nazırına tekrarlamıştı.

Mahmud Şevket paşa, eski bir adamı, gerçi o Abdülhamidi hal'eden ordunun başında bulunmuştu. Fakat Abdülhamidi hal'etmekle beraber saltanatı lâğvetmek, padişah ile hanedanını savmak fikrinden telâşa düşecek kadar, uzaktı. Mahmud Şevket paşa, İsmail beyin bu sözleri üzerine kışkırtıcı ve yaverini takdir eder bir tavırla:

— Bu senin fikrin ve lâkırdın değil. Bir daha ağzından böyle bir şey işitmiyeyim, dilini koparırım! Bu fikri sana Mustafa Kemal bey mi telkin etti.

İsmail Hakkı bey, paşanın bu sert mukabelesi karşısında şaşırıp kalmış ve hakikati itiraf etmeğe mecbur olmuştu.

Yaverine karşı bu kadar sert davranan Mahmud Şevket paşa, Mustafa Kemal beye bir tek söz söylememiş, bundan bahis bile etmemişti. İhtiyar general, Mustafa Kemal beyin bütün fikirlerine olduğu gibi, o zaman için siyasi bir ihanet olarak telâkki edilen, bu kanaatine de, sükût etmekle, hürmet etmişti.

Suriye gazetelerinin makaleleri

“Atatürk dünyanın nadir yetiştirdiği dahilerdendir,,

“O bütün bir tarihin seyrini değiştirmişti. Zülmün en büyük düşmanı, ebedî Kemalizm rejiminin ilâhi oldu,, diyorlar

Antakya 17 (A.A.) — Atatürkün ölümü dolayısıyla Lübnan ve Suriye matbuatında, Atatürkün büyük eserinden sitayişkârane bahseden yazılar çıkmaktadır. Beyrutta münteşir Loryan gazetesi, «Atatürk, insanlığın mucizesidir» başlığı ile neşrettiği bir makalede diyor ki: Kelimenin tam manasile bir yapıcı ve yaratıcı olan Atatürk, dünya haritasında memleketine yepyeni bir hudud çizmiş, onu yaşatmak için lâzım gelen membarları bulmuş müdafaa için silâhlandırmış, ona ayrıca bir dille bir de alfabe temin etmiştir. O, Memlekete bir ideal nefhetmiş bir irade ve bir ruh aşılamıştır.

Bütün bunları 1923 ten bugüne dara, son derece muvaffakiyetle başarmıştır. Memlekete ecnebi ihtiraslarına karşı tahkim etmiştir. O ecnebi ki harpten galib çıkmışlar ve her istediklerini yaptırabilecek bir kuvvete sahip bulunmuşlardır. İşte Boğaziçi kıyılarında bir saray odasında gözlerini hayata ebediyen kapayan bu rehber, tarihin her devresi için insanlığın bir mucizesidir.

Yine Beyrutta çıkan Ennehar gazetesi Atatürk başlıklı yazısında diyor ki:

«Bütün dünyayı baştan başa sarıyan bu büyük ölünün hayatını tasvire imkân yoktur. Atatürk dünyanın çok nadir yetiştirdiği dahilerdendir. O bütün bir tarihin seyrini değiştirmiştir. Dünyanın en şerefli diktatörü önünde tazimle eğilir ve eşsiz bir acıya uğrıyan Türk milletine derin taziyelerimizi sunarız.»

Beyrutta çıkan Savtulahrar gazetesi Büyük Atanın hayatına ait men-

kibeler için sahifeler ayırmakta ve asrın güç yetiştirdiği Ulu Şefin ziyanından dolayı Türk milletini taziye etmektedir. Şamda çıkan Eleyyam gazetesi Atatürkün bir sahife büyüklüğünde ve sıyah çerçeve içinde bir resmini neşretmiştir. Halebde çıkan Eşşebab gazetesi büyük acının telâfisi mümkün olmadığını kaydettikten sonra diyor ki: Atatürkün ölümü yalnız Türk milleti için değil, onun emsaline çok muhtaç olan bütün Şark milletleri için en büyük kayıptır.

Beyrutta çıkan Ebabil gazetesi de şunları yazıyor:

«Sultanları koğan, orduları tarumar eden, Çanakkale kahramanı, Sakaryanın haliki Mustafa Kemal öldü. Türkiyeyi yoktan var eden, onu, en kuvvetli devletler mertebesine çıkaran, vatani kölelikten hürriyete zilletten şerefe götüren Atatürk oldu. Zülmün en büyük düşmanı, ebedî Kemalizm rejiminin ilâhi oldu. Adı anılınca önünde her kahhar başın eğildiği Gazi oldu. Kalplerimiz bu azim haile karşısında titriyor.

Elbilâd gazetesi. Büyük Dahinin yirminci asrın yetiştirdiği en büyük bir kahraman, kudretli bir siyasi eş bulunmaz bir dahî olduğunu kaydederek Büyük Şefin hayatını anlatmaktadır.

Antakya 17 (A.A.) — Şamda çıkan Elifba gazetesi baş yazısında asırların yetiştirmekten aciz olduğu büyük ölü için diyor ki:

Vatanını muhakkak bir parçalanmaktan kurtararak devlet gemisini emin bir limana götürdükten sonra milletinden bir taht istemedi. O, kelimenin bütün manasile bir insan,

Hayat kaynağı bir örnek

Üç tarihî vesika vardır ki, beşeriyetin tekâmül seyrinde hususî kıymetleri haizdirler.

Bunlardan birisi — İngiliz milletinin bugün dahi fiilî olarak övündüğü Charta Magna libertatum, yani «hürriyetlerin büyük berati» dir. Bu vesika garp âleminde aristokratların kraliyet makamına karşı açtıkları mücadele devrinin ilk muvaffakiyetini ve bu muvaffakiyetle elde edilen hukuku kaydetmektedir.

İkincisi — Fransızların daha haklı olarak övündükleri meşhur «Hukuku beşer» beyannamesidir; 1789 da açılan büyük Fransız inkılâbı esnasında neşredilmiş olan bu beyanname, garp beşeriyetine yeni bir devrin açıldığını tebşir ediyordu.

Üçüncüsü de Türk «Millî misakı»dır. 1920 senesi kânununsaninin 23 ünde neşir ve ilân olunan bu vesika ile Yaratıcı Dahî şark âlemine yeni bir devrin başlamak üzere olduğunu müjdeliyordu.

Şimdi şu üç vesikanın zuhurları esnasında mevcut olan müteakib şartlar ve vasıtalar nazarı dikkate alındığı takdirde -Türk misakının daha yüksek bir kaynaktan ilham aldığı görülmür.

Kuvvetli İngiliz feodallerinin kendini henüz tophıyamamış ve tamamiyle teessüs etmemiş olan kraliyet makamından mezkûr misakı ve o misakla tayin olunan hukuku almaları fevkalâde bir hâdise telâkki olunamaz. Filhakika -zaman itibarile - bu misak büyük bir kıymeti haizdir. Ortazamanların en karanlık bir devrinde hürriyet ve hukuk endişesile hareket etmek şüphesiz ki büyük bir fazilettir. Fakat bu fazilet mevcut iken, gayenin istihsalı, kuvvetli feodallerden büyük gayret ve himmetlerin sarfını istilzam etmezdi.

Fransız inkılâbına gelince — Ayağa kalkmış bütün bir milletin kendi taraftarları tarafından bile terkedilmiş olan kraliyet makamını yıkmak ve «Hukuku beşer» beyannamesini ilân etmesi güç bir iş değildi. Vakiâ sonları yani bütün Avrupanın birleşerek Fransanın üzerine yürüdüğü zamanlar, Fransız milletinin ibraz etmiş olduğu canlılık ve mücadele kudreti sitayişe lâyıktır. Fakat «Hukuku beşer» beyannamesi bu hâdiselerden daha evvel neşrolunmuştu.

Türk millî misakına gelince — Onun zuhuru zammındaki şartlar bambaşka idi.

Bütün bir devlet yıkılmış; muntazam kuvvetleri dağıtılmış, cihazi elinden alınmış; devletin başında bulunan idare edenler zümresi millete ihanet etmiş, düşmanlar ile birleşmiş, galipler mütarekename şartları ile, devlete nihayet vermek maksadlarını izhar etmişler ve memleketin muhtelif kısımlarını işgal altına almışlardır. Bu elim vaziyetten müteessir olan müneverlerin kısmı mühimmi -son hâlâs çaresi olmak üzere ecnebi himayesini - mandayı - düşünmektedirler; yeis, fütur, ümitsizlik her tarafı istilâ etmektedir.

İşte bu maddî ve manevî yoksulluklar içinde, her türlü vasıttadan mahrum olan bir avuç vatanperver bir Şefin etrafına toplanarak Türk millî misakını ilân ediyor!

Bu misakın muhteleviyatı o zamanki vaziyet ve şartlar ile ne kadar geniş bir tezaud ve ihtilâf halindedir!

Misak şark âlemi için yeni bir hayat devri açıldığını haber veriyor ve bu hayatın çerçevesini kuruyor.

Bundan sonra devlet milliyet esasına üzerine kurulacaktır! Bundan sonra iradesi taallük etmeden en ufak parçası bile memlekettan ayrılmıyacaktır.

Bundan sonra - bu devletin hududu içinde yaşayan insanlar - kim olursa olsun, adedleri ne olursa olsun -

eşsiz bir dahî, kahraman bir asker ve siyaset adamı idi. Hayatını milletin saadetine vakfetti, bu uğurda genç yaşta hayata gözlerini kapadı.

Yine Şamda çıkan İlkabes gazetesi de diyor ki: «Türk vatanının yapıcısı Türkiye şevket ve azametinin haliki, insanîyetin en büyük hadimi Atatürkün ölümü ile Türk milletinin duyduğu kedere Suriyeliler bütün kalblerile iştirak ederler. Kardeş milletin uğradığı bu acı karşısında bizim en büyük tesellimiz Büyük Dahinin çizdiği yolu takibetmektir.»

muhterem sayılacaklardır ve haklarına riayet olunacaktır.

Bundan sonra - Türk devleti - bütün diğer devletler ile aynı müsa-hakları haiz olacaktır. Kendi mukaderatını tayin hususunda - Türk milleti dahil ve harice karşı tamamen b ve serbes olacaktır! Onun maddî ve manevî inkişafı yolu üzerinde hiçbir mania kalmıyacaktır!

Bu ne cüret! Ne cesaret?!.. Bu sözleri söyleyenler kim? Bahsolunan devlet ve millet kim? Söylüyorlar bir avuç her türlü vasıttadan mahrum insanları!

Bahsolunan devlet ve millet ise yıkılmış bir enkazdan, hakkında idam hükmü verilmiş ve düşmanların istilâsı altında ezilen ve inliyen derbeder bir memleket!!

O halde bu cüretkâr misak bir yave değil mi? Âvare serserilerin bir hezeyanı sayılmaz mı?

Evet! Türk Millî Misakı içte ve dışta bu suretle karşılandı! Loid Corc dan Brays'a, Venizelostan general Depere'ye, Ali Kemalden Vahideddine kadar, hep birlikte bu misakı gülümsemeler ile, dudak bükmelele ile karşıladılar! Cenovada - baldırı çıplakların isyanı, İstanbulda - serserilerin cüretkâr küstahlığı diye alındı. Londradan, Paristen Yunanlılara ileri hareketi emri verildi. Saraydan ve Meşihatten - tekfir ve idam kararları verilirerek - valilere ve kumandanlara hemen «derdest» emri verildi.

Gafiller! Musibetin Türk yüreğinde yarattığı tasfiye fırtınalarından haberleri yoktu!

Felâketin büyüklüğü, düşmanların hakareti, asırlardanberi başında taşıdığı adamların hıyaneti Türkü tâ içinden sarsmış ve taşıdığı bütün menfi unsurları birer birer söktüp atmıştı. Duyduğu acı o kadar derin ve yakıcı idi ki artık o nefsin düşünmüyor ve hayatın ufak tefek ve geçici cilveleri onu alâkadar etmiyordu. Baş döndürücü bir uğurum onu kendine çekiyordu: Ya uğurumun dibine yuvarlanmak veya onu atlamak!

Atlamak?

Fakat nasıl? Ne ile?

O resmi gördünüz mü? Mustafa Kemal sert bir taş üzerine başını koymuş, kuru toprak üzerine serilmiş yatıyor. Beri tarafta yaveri ile iki süvari nefer duruyorlar.

Bana anlatılar: Büyük Kurtarıcı muhteşem epopenin başlangıcında uzak bir yere gidiyormuş. Yorulmuş, yorgunluğunu biraz gidermek arzusunda imiş. Yaver çantalardan baş altısı ve kaputlardan da döşek yap-mak istemiş!

«Yok, yok!» demiş o yuvarlak taş buraya kadar getirin! Benim başaltım o olacak; döşek möşek te istemem. Bilmeliyiz ki biz şimdiden taşlar ve topraklar üzerinde yorgunluk gidermeğe alışmazsak, bu muazzam işin altından çıkamayız!»

İşte uğurumu atlamak için kalbin taşıdığı kanatlar!

Milletin sağlam kısmında kaynayan taşan yüksek heyecan bu büyük kalbde mihrakını buldu ve iki sene evvel serseriler hezeyanı, baldırı çıplaklar yavesi denilen Millî Misak iki sene sonra kendi hududunu bile taşarak tahakkuk etti ve önünde Loid Corc dan lord Brays'a, Klemansodan Venizelosa, Ali Kemalden Vahideddine kadar herkes eğilmek mecburiyetinde kaldı.

Kalbin yaptığı mucizeler vardır ki akıl hayran kalır! İşte biz Türk müneverlerine ve Türk gençliğine Büyük yaratıcıdan kalma ebedî bir örnek!

O ölmez yaratıcının yoluna devam etmek istiyor muyuz? Kalbimizin taşıdığı cevheri yosunlandırmayalım. Nefsimizi fazla düşünmiyelim, hayatın manasını ve geçici alâka ve cazibelerine fazla kıymet vermiyelim! Yürüyelim, koşalım, başkalarında yaşamaya, başkalarını yaşatmaya çalışalım! Bugün bize rahat ve rehabet temin eden varlık, taşlar üzerinde yatılarak, çamurlar içinde yuvarlanılarak kazanılmıştır! Onun temelleri başkalarını sevmek, başkaları için çalışmak, zahmet ve ızıraba katlanmak, kanaat, azim ve sebat üzerlerinde kurulmuştur. Bu bina yalnız bu temeller üzerinde durur, yürür ve açılır, Ey Türk müneverleri ve Ey Türk gençliği!

Ahmed Ağaoglu

Atatürk'ün büyük bir sözü

"Türkiyenin hakikî sahibi ve efendisi köylüdür,,

Atatürk köylünün kalkınması, ziraatımızın ıslahı işile daima yakından alâkadar olmuştur

Atatürk tarlalarda ve bizzat kullandığı araba ile tarlalara giderken

Atatürk köylünün hakikî babası idi. O, geniş köylü tabakasının memleketin kalkınmasında, müdafaasında ve her sahada oynadığı ve oynayacağı büyük rolü takdir ediyor ve bu müstahsil sınıfın varlığını yükseltecek hiç bir tedbirini ihmal etmiyordu.

Büyük Şef, her sene kara, kısa ve büyük meşakatlere bakmıyarak memleketin dört tarafına yaptığı seyahatlerde köylülerin, vaziyeti ile alâkadar olur, köylülerle düşüp kalkar, ihtiyaçlarını bizzat sorar ve derdlerinin izalesi için katî ve seri emirler verirlerdi. Köylüler, Atatürk'ü, bu seyahatlerde derin bir coşkunlukla selâmlarlar, köylerinden geçtiği günleri büyük bir bayram gibi tesid ederlerdi. Çünkü Ebedî Şefin, hakikî babaları olduğunu bilirlerdi.

Atatürk'ün köylünün vaziyeti ve kalkınması ile ne derece alâkadar olduğunu göstermek için tarihî nutuklarından birinde söylediği şu sözleri hatırlamak kâfidir:

«Türkiyenin sahibi hakikîsi ve efendisi, hakikî müstahsil olan köylüdür.»

Atatürk saltanat devirlerinde köylünün feci vaziyetini tasvir ederken Türkiye cümhuriyetinin köylü siyasetini şu veciz cümleler ile çizmişlerdi:

«— Yedi asırdanberi, cihanın dört köşesine sevk ederek kanlarını aktırmış, kemiklerini yabancı topraklarda bıraktığımız ve yedi asırdanberi ekmeleklerini ellerinden alıp israf eylediğimiz ve buna mukabil daima tahkir, terzil ile mukabele ettiğimiz ve bunca fedakârlıklarına, ihsanlarına karşı nankörlük, küstahlık ve cebbarlıkla usak menzilesine indirmek istediğimiz bu asil sahibin huzurunda bugün ihtiramla hakikî vaziyetimizi alalım.»

Büyük Önder, köylüyü memleketin hakikî sahibi ve efendisi olarak telâkî ediyor ve köylünün kalkınmasına matuf büyük icraatını bu noktai nazara göre yürütüyordu.

Atatürk'ün bu sözlerinin çok büyük

bir hakikati ifade ettiğine şüphe yoktur. Zira Türkiye Cümhuriyeti halkının yüzde doksana yakın bir kısmını köylüler teşkil ederler. Haricîten memlekete giren dövizli köylüler temin ederler. Çünkü ihracatımızın en belli başlı kısmını, ziraî mahsulâtımız teşkil eder.

Memlekette Cümhuriyet ilân edilir edilmez, Atatürk'ün ilk işi, saltanat idarelerinde köylünün belini büken çok ağır vergileri, âşar vergisini kaldırmak oldu. Senede 30-40 milyon

let Meclisinin açılışında irad ettikleri nutuklarında bu mühim noktaya da temas etmişler ve;

«— Toprak kanununun bir neticeye varmasını Kamutayın yüksek himmetinden beklerim. Her Türk çiftçi ailesinin, geçineceği ve çalışacağı toprağa behemehal malik olması lâzımdır. Vatanın sağlam temeli ve imarı bu esastır. Bundan fazla olarak büyük araziyl modern vasıtalarla işletip vatana fazla istihsal temin edilmesini teşvik etmek isteriz.» demişlerdi.

Atatürk köylülerle konuşuyor

liralık bir varidat temin eden âşar vergisi, devletin en sağlam gelir membâsını teşkil ediyordu. Atatürk, köylünün belini büken yükü hafifletmek için bu ağır vergiyi bir kalemde kaldırmakta tereddüd etmedi ve milyonlarca köylüye geniş bir nefes aldırdı.

Atatürk, köylünün toprak sahibi olmasını da esash bir umde ittihaz etmişlerdi. 1936 senesinde Büyük Mil-

Ebedî Şefimiz, topraksız köylünün topraklandırılmasını katî bir direktif şeklinde Millet Meclisine tavsiye ederken, modern ziraatçılığa da köylüye bizzat rehberlik etmiş, Ankaradaki Orman çiftliğini kurmuş, boş zamanlarında çiftlik tarlalarına giderek modern vasıtalar ve âletlerle bizzat çiftçilik yapmıştır. Bugün ziraî kalkınmamızda gördüğümüz yüksek inkişafı, modern ziraatçılığı, Büyük Önderin bu yüksek himmetlerine, güneş altında ve saban başında döktükleri alın terlerine borçluyuz. Atatürk'ün himmetile kurulan ve çorak, susuz bir sahada yemyeşil bir âbide şeklinde yükselen Orman çiftliği, geniş köylü tabakalarına modern çiftçiliğin ve ziraatın nasıl yapılacağını göstermiş azim, irade, sebat ve çalışma ile en çorak sahalardan bile, böyle yemyeşil âbideler ve mamureler fıskıracağına çok canlı bir nümune teşkil etmiştir.

Siyasî, içtimai, medenî, sınaî inkılablarımızı âlemdarlık etmiş olan Büyük Önder, ziraî inkılabımızın da yorulmaz ve yılmaz bir rehberi olmuştur.

Atatürk köylüler arasında

Ahmed Hüsnâ

Atatürke aid bir hatıra

Atatürk kararını verdi: "Ne olursa olsun Boğazı geçeceğiz,, dedi

Sivas Kongresine yetişmek için göze aldığı tehlike

Dolmabahçenin muayede salonunda, Büyük Kahramanın mukaddes ölüsü başında yalın kılıç nöbet bekleyenlere baktım. Gözüm general Osman Tufana ilişti.

Aziz Atatürk'ün bir hatırasını düşündüm.

335 senesinin 29 ağustos günü... Erzurumdan bir kaç otomobil hareket ediyor. Bu otomobillerden birinde Mustafa Kemal paşa var. Büyük Kurtarıcı Sivas kongresine gidiyor.

Otomobiller Erzincandan garbe doğru hareket ediyor. Henüz şafak sökmekte... Erzincan boğazının önüne geldikleri zaman karşılarına bir takım jandarma neferleri ve zabıtları çıkıyor. Bunlar büyük bir telaş içinde baş kumandan Mustafa Kemal'in otomobiliyle yaklaşıyorlar:

— Aman, diyorlar, Erzincan boğazı bir takım azal kimseler tarafından tutulmuştur. Bu kadar az bir kuvvetle oradan geçmeyiniz. Büyük tehlike vardır...

Bir zabite soruyorlar:

— Peki buna karşı ne yaptınız? Eşkiyaya karşı ne gibi tedbir aldınız?

Zabit cevap veriyor:

— Merkeze kuvvet gönderilmesi için yazdık. Bu kuvvet gelince tertibat alacağız. Hücum edeceğiz, eşkiyayı püskürtüp yol açacağız.

Büyük Kahramanın bekleyecek bir dakika vakti yoktur. O her halde gidip Sivas kongresini açmak, memleketin hayatile alâkadar olan birçok meseleler hakkında karar vermek, biran evvel vatani kurtarmak istiyor. İş çok aceledir.

Atatürk o vakitler biran evvel Sivas'a gitmesinin ehemmiyetini şöyle anlatıyor:

«İşimiz pek acele idi. Ben, Erzurumla Sivas arasındaki mesafeyi mutad zamanda katedip muayyen günde Sivasta bulunmazsam, şurada veya burada şu veya bu sebeple tevehhüs ve tevakkuf ettiğim, Sivasta ve her tarafta şayi olursa panik başlayabilir, işler altüst olabilirdi. O halde karar?... Tehlikeyi göze alıp yola devam etmek... Başka çaremiz de yoktu. Yalnız ufak bir tedbir almağı muvafık buldum...»

Zaten Atatürk boğazın eşkiya tarafından tutulduğuna pek kani değildi. Onun tahmini şu idi. İstanbul hükümetinin taraftarı bazı kimseler kendisini Sivas kongresine yetiştirmemek için böyle bir tuzak kurmuş olabillerdi.

Sonra Atatürke nazaran boğaz tutulmuş olsaydı eşkiyanın yapacağı şey nihayet uzan tepelerden yola ateş etmekten ibaret olacaktı. Bu kadar bir tehlikeye de Büyük Kahraman aldırış bile etmezdi. Katî kararını verdi. Arkadaşlarına emretti:

— Ne olursa olsun boğazı geçeceğiz.

İşte o zaman alay kumandanı Osman Tufan bey - şimdi general Osman Tufan - bir kaç arkadaşla beraber bir otomobile biniyorlar. Yanlarına hafif mitralyözler alıyorlar. Kafilenin önünde ilerlemeğe başlıyorlar.

Atatürk ve arkadaşlarının takib edicileri plân şudur:

Kendilerine sağdan, soldan, uzak tepelerden ateş açılrsa da bunlara katıyen aldırış edilmeyecek, otomobiller şose üzerinden kızla yoluna devam edecekler. Ne olursa olsun boğaz geçilecek...

Etraftan edilen ateşlerle kafileden yaralanan, hattâ ölen olursa bunlarla meşgul olunmayacak...

Bilhassa bu karar çok mühimdir. Kafileye mensup herkes:

— Hangimiz yaralanırsak yarala-

Sivas kongresinin toplandığı sırada Atatürk

nalım, hattâ ölelim fakat muhakkak boğazı açalım ve geçelim... diyorlar. Fakat tam şosenin üzerinde, yolun ortasında eşkiya ile karşılaşacak olursak o zaman gene plân mucibince herkes otomobillerden atlayacak, eşkiyanın üzerine hücum edecek. Ne olursa olsun mutlaka yol açılacak... Bu arada ölenler olursa kalanlar hemen kullanılabilecek otomobillere binecekler ve mutlaka Sivasa koşacaklar...

Bu müthiş ve kahramanca plân ve kararlardan sonra otomobillere yol veriliyor.

Bütün bu emirleri hazırlayan Mustafa Kemal dir. Görülüyor ki Mustafa Kemal ve arkadaşları Sivas kongresine gitmek için ölümü, her şeyi göze alıyorlar. Vurulunca kendileriyle meşgul olunmaması, mukaddes gayenin peşinde Sivasa koşulması için karar veriyorlar.

Bu suretle önde mitralyözler arasında Osman Tufan bey olduğu halde yola çıkılıyor.

Hiç bir mâniya kendilerini durdurmadan boğazdan geçiyorlar...

335 senesinin 2 eylül günü Sivasa vasıl oluyorlar. Daha şehrin çok uzaklarından halk Mustafa Kemal'i büyük bir sevinç içinde karşılıyor.

Meşhur, tarihi, büyük Sivas kongresi de 335 senesi eylülünün dördüncü perşembe günü öğleden sonra açılıyor...

Ben bu hatırayı düşünürken kımız atlas bayrağa sarılı tabutun içinde yatan Büyük Kahramanın başı ucunda o gün Erzincan boğazında yanında bulunan general Osman Tufan, sapsarı bir yüzle, yalın kılıç nöbet bekliyordu...

Bu Erzincan boğazı önünde Mustafa Kemal'in memleket için hayatını tehlikeye koyduğu sayısız vakalardan yalnız bir tanesidir.

O bizim için kaç kere ölümü istihkar etti. Zaten daima söylemez miydi:

— Ben icab ederse milletten canımı tereddüd etmeden veririm...»

Şimdi biz onun için nasıl ağlamıyalım!.. Nasıl ağlamıyalım?

Hükmət Feridun Es

Ihtiram geçidi dün de devam etti

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

Atatürkün tabutunun önü bir dakika boş kalmıyor. Bütün İstanbul, kadınlı erkekli, herkes geçiyor.

Köylüler grup grup, yaşlı gözlerle aziz ölünün tabutunun önünde eğiliyorlar. İşte Çınarcık köylüleri, işte Şileliler, işte İzmirin köylüleri, işte Eskişehirli... Bunlar tarlalarını, her şeyi bırakarak Atatürke son hürmeti göstermek için koşmuşlar...

Ağlamak, onun tabutu karşısında kana kana göz yaşı dökmek, onu son bir defa selâmlamak... İşte onların istedikleri yalnız bu...

Saat on beş... Limanımızdaki İtalyan balıkçı gemilerinin mürettebatından yüz kişi, başlarında kumandanları olduğu halde saraya geldi, Büyük İnsanın mukaddes tabutu önünde eğildi.

Güneş battı, dışarıda lâmbalar yandı. Sarayın önünde kalabalık ek-silmedi, arttı. Dairelerinden çıkan memurlar, işlerini bitiren işçiler, ihtiyar analarının ellerinden tutmuş gençler sıraya giriyorlar ve Atatürke son hürmet vazifesini ifaya koyuyorlar... Hepsini yaşlı gözlerle, fakat bir vazife yapmış olmanın verdiği iç açıklığıyla saraydan çıkıyorlar.

Bu insan seli gece yarısına kadar huşu ve hürmetle geçti. Bugün de saat ondan itibaren ziyaret devam edecektir.

Geceki manzara...

Dün gece Dolmabahçe meydanı ve bu meydana giden evvelki gece ile kıyas edilmeyecek derecede kalabalıktı. İki üç, bazı yerlerde dört sıra otomobiller tesbih taneleri gibi dizilmiş akıyor, akıyordu... Yaya kaldırımları da iğne atılsa yere düşmeyecek vaziyete gelmişti...

Saat dokuza doğru giriş kapısı önünde o derece birikme oldu ki kanatların kapanması zarureti görüldü. Dışarda kalan halk arasında şu sözlerin söylendiği işitiliyordu:

— Eyyah, ben göremiyeyim miyim?
— Son hürmet vazifemi yapamayacak mıyım?..

— Sabaha kadar beklerim...
— Gece yarısına doğru belki ten-halaşır...

Behemehal görmek, behemehal tazim ziyaretini ifa etmek arzusu bütün kalplerde hâkim idi. Saat dokuz buçuğa doğru kapının tek kanadı açıldı. Büyük Önderi görememek korkusu o derecede idi ki içeriye girebilmek için halk heyecanlanıyordu. Bu arada fazla izdihamdan yere düşenlerde oldu. Tertibatın mükemmelliği sayesinde içeriye giriş intizamı tekrar temin edildi. Fakan yine de meydana ve yollardaki kalabalık azalamıyordu. Bilâkis çoğalıyordu...

Asıl dikkati celbeden o gergin asap ile saray bahçesini geçen halkın. Büyük huzura ayak basar basmaz hale-ti ruhiye değişikliği göstermesi idi. Biran içinde hürmet ve huşu bütün yüzlerde bütün hallerde hâkim oluyordu.

Ağlamalar, hıçkırımlar içinde halk, geçiyor geçiyordu...

Dün gecenin kalabalığı evvelki gecenin belki elli misli fazla idi. Atatürkü ziyaret için İstanbul'a üç günlük bir zamanın heyhat kâfi gelmediği anlaşılıyor...

Bugün son ziyaret günümüzdür... Yarın Önderimizi emsalsiz bir ihtiram töreni ile karadan ve denizden teşyi edeceğiz.

Ebedî Şefimiz Atatürkün cenaze merasimine ait talimat ve program

Atatürkün yarın şehrimizde yapılacak cenaze merasimi programına aid teferruatı tanzim etmek üzere dün sabah Halk Partisi vilâyet merkez binasında Vali B. Muhiddin Üstündağ başkanlığı altında bir toplantı yapılmıştır. Bu toplantıda İstanbul Komutanı General Halls Biyıktaş, Vilâyet, Belediye erkânı, Emniyet müdürü ile diğer teşekküllerin mümessilleri hazır bulunmuşlardır. Programın her noktasının arızasız ve noksanzız olarak tatbik edilebilmesi için en küçük teferruatı tesbit edilmiştir.

Program şudur:

1 — Ebedî Şefimiz Atatürkün cenaze törenine aid esas programın İstan-

Büyük Atanın kaybı karşısında ağlayanlar ve bayılanlar

bula aid ikinci kısmı bağlıdır.

2 — Bu program mucibince, törende yer alacak zevat ve teşekküller sabah saat 8 (sekiz) de Dolmabahçe sarayının dış kapısından Beşiktaş'a doğru olan sahada protokol memurları tarafından gösterilecek yerlerini almış bulunacaklardır.

3 — Esas programın (21) inci maddesine kadar törende yer alacak zevattan mülki erkân, silindir şapka, frak (siyah yelek beyaz kravat) ve askerî erkân büyük üniforma giyecekler ve İstiklâl madalyası takacaklardır.

Konsoloslar ve maiyetleri büyük üniforma giyeceklerdir. Üniforma giymiyenler frak giyeceklerdir. Yalnız 17 inci maddede Üniversite ve Yüksek okullar talebesi bu kayıttan müstesnadır.

Bu kıyafeti lâbis olmıyanlar programın 24 üncü maddesindeki halk arasında yer alırlar.

4 — Programın 16 ncı maddesindeki İstanbul Vilâyetinin teşrifata dahil mülki erkânı, Cümhuriyet Bayramındaki tertip ve sıra üzeredir.

5 — Çelenkler saat (7.30) yedi buçuğa kadar muntazam ve koyu renkte kıyafetli ve çelengi cesametne göre taşıyacak adamlarla birlikte sarayın dış kapısının Tophane tarafındaki Trotuar üzerinde bulundurulacaktır. Bu çelenklerden hangilerinin Üniversite geçniği ve hangilerinin getirenler tarafından taşınacağı protokolca-

mahallinde tesbit olunacaktır.

6 — Cenazenin Sarayburnuna muvasalatına, çelenklerden bir kısmı derhal istiap edebildiği kadar «Zafer» torpitosuna nakil edilecek; geriye kalanlar, oraya yanaşacak olan «Denizbank» ın su gemisine taşınacaktır. Çelenkler bu gemilere nakil edildikten sonra, çelenkleri taşıyanlar karaya döneceklerdir.

7 — Güzergâhta toplanmış olan halk ve mektepliler, yaya kaldırımlarını katıyen aşmayacaklar ve mutlak bir sükût içinde mevkilerini muhafaza edeceklerdir.

8 — Maarif Müdürü, hangi mekteplerin nerelerde yer alacaklarını Beşiktaş, Beyoğlu ve Eminönü kaymakamları ile temas ederek tesbit edecektir.

9 — Cenaze alayının kolbaşısı, Sarayburnu rıhtımına geldiği vakit, program mucibince alay duracaktır. Bu vaziyette, programdaki zevattan maddası, olduğu yerde kalacak ve katıyen ileriye doğru gitmeyecektir.

10 — Sarayburnundan cenazeyi hâmil torpintonun hareketini müteakip, Denizbankın «Suvat» vapuru, dubaya yanaşacak ve cenazeye refakat edecek zevatı alarak hareket edecek ve «Yavuz»un iskelesine yanaşarak bu zevatı çıkaracaktır.

11 — «Suvat» vapurunun dubadan hareketini müteakib «Modâ» vapuru aynı dubaya yanaşacak ve teşrifata dahil olan ve büyük üniforma ile me-

rasim elbisesini lâbis bulunan zevatı hamilen mevkibdeki yerini alacaktır.

12 — Cenaze merasiminin denizden takibini temin için Denizbank, Kadıköyünden, bir, Sirkeci araba iskelesinden iki, Galata rıhtımından iki, Sirkeci Hayriye Kabataştan bir, Sirkeci iskelesinden iki, ve köprüden üç vapur kaldıracaklardır. Bu vapurlar, mezkûr iskelelerden saat on bir buçukta hareket edecekler ve en geç saat on üçte Fenerbahçe önünde ve ecnebi harp gemileri ile, Kınalıada arasında kendilerine tahsis edilen toplanma mahallinde yer alacaklardır.

13 — Aziz cenaze, «Yavuz» a çıkarılırken, «Yavuz» zırhlısından çekilecek beynelmilel (C) işaretinin aryası ile Yavuz, ecnebi harp gemileri ve diğer halkı hamil gemiler demir alacaklardır. Yavuzun hareketinden sonra mevki alması ile ecnebi harp gemileri, Türk harp gemilerinin sancağında ve halkı hamil, Denizbank ve Şirketihayriye vapurları (Hamidiye) gemisinin (500) metre iskele tarafında ve gemi aralıkları (300) metre olmak üzere prova hattında mevki alacaklar yazılı pazubendler taşıyacaklar (Hamidiye) nin bordasından ileri geçmeyecektir. Halkı ve üniversite ta-

lebesini hamil bulunan Denizbank ve Şirket vapurları Yavuzdan çekilecek beynelmilel (A) işaretinin aryası ile uç gemisini takiben iskeleden yine prova hattında olarak çark ederek dönecekler ve limana avdet edeceklerdir.

Modâ vapuru dönüşte Tophane rıhtımına yanaşacaktır. Buna nazaran vapurdaki zevatın otomobilleri Tophane de bulunacaktır. Bunun tanzimine Beyoğlu kaymakamı memurdur.

15 — Denizbank ve Şirket vapurları, sabah sevislerini dokuza kadar ikmal ederek köprüye geleceklerdir. Saat dokuzdan saat on dörde kadar köprüden hiçbir tarafa vapur hareket etmeyecektir.

16 — Subay ve polis âmirleri ve sivil zevattan mürekkep olmak üzere (40) kişilik bir protokol ekibi teşkil edilmiştir. Bunlar, kollarında «protokol» yazılı bazobendler taşıyacaklardır. Protokol memurlarının, alayın gerek toplanma, gerek hareketi esnasında işaret ve tavsiyelerine tamamiler riayet edilmesi bilhassa rica olunur.

17 — Bu program davet makamıdadır. Ayrıca kimseye davetname gönderilmeyecektir.

Cenaze merasiminde bulunacak heyetler

19 Sontegin 938 cumartesi günü: Tabut, sabah saat 8,30 da on iki general tarafından kaldırılacak ve Dolmabahçe sarayının dış kapısı önünde bulundurulup top arabasına vaziedilecektir.

- 1 — Tören alayının ilerisinde yolu törene açık bulundurmak üzere, geniş safta olarak, atlı polis kıtası ileriyeyecektir.
- 2 — Tören alayının başında atlı Tören Komutanı,
- 3 — Mızraklı bir suvari alayı,
- 4 — Bir piyade taburu, (Bandosu önde olarak),
- 5 — Bir topçu taburu,
- 6 — Bir deniz taburu, (Bandosu önde olarak),
- 7 — Çelenkler,
- 8 — Cenazenin mevzu bulunduğu top arabası,
- 9 — Arabanın sağ ve sol taraflarında altışardan on iki general,
- 10 — ATATÜRK'ün Harp ve İstiklâl madalyalarını taşıyan general. Ve onu takiben Riyaseticümhur erkânı,
- 11 — ATATÜRK'ün ailesi efradı,
- 12 — Başvekil,
- 13 — Büyük Millet Meclisini temsilen Ankaradan gelen heyet,
- 14 — İstanbul Vali ve Belediye reisi ile Mevki ve Deniz komutanları,
- 15 — İstanbulda bulunan ecnebi konsoloslar,
- 16 — İstanbul vilâyetinin teğrifata dahil askerî ve mülki erkânı ile Halk Partisi erkânı,
- 17 — Rektör, dekanlar ve profesörler başta olmak üzere Üniversite ve yüksek okul talebeleri,
- 18 — Kumandanları, öğretmenleri ve subayları başta olmak üzere Harp akademisi,
- 19 — Halkevleri idare heyetleri,
- 20 — Mallı, ticarî, idarî heyetler mümessilleri,
- 21 — İstanbulda mevcut izci teşekkülleri,
- 22 — Yedek subay okulu talbeleri,
- 23 — Bir piyade taburu, (Bandosu önde olarak),
- 24 — Halk.

Hava filomuz törene havadan iştirak edecekler. Bu tarzda teşekkül edecek olan cenaze alayı saat 9 da hareketle Tramvay yolunu takiben Tophane, Karaköy, Köprü yolu ile Eminönü meydanı, Bahçekapı, Sirkeci ve Salkımsöğüt üzerinden Gülhane parkına ve park içindeki yolu takiben Sarayburnuna varacaktır.

Cenaze alayının Dolmabahçeden Sarayburnuna kadar olan güzergâhının iki tarafına asker, jandarma kıtaları ile mektepler ve halk dizileceklerdir.

Cenaze alayının kolbaşısı Sarayburnu rıhtımına geldiği vakit alay duracak, kıtalar yolun sağ kenarına çekilecekler ve cenazeyi taşıyan top arabası geçerken resmi taziye ifa edeceklerdir.

Alaya iştirak eden zevat ve izciler tabutu hâmil olan top arabasının rıhtıma kadar takip edeceklerdir. Alayın sonundaki tabur da bulunduğu yerde kalacaktır.

Tabutu taşıyan top arabası rıhtıma yaklaşacak ve tabut generaller tarafından top arabasından kaldırılarak rıhtımdaki dubaya yanaşacak olan Gür veya Dumlupınar denizaltı gemilerinden ve yahut Zafer veya Tınaztepe destroyerlerinden birisine ırkâb edilecektir.

Tabutu hâmil bulunan denizaltı gemisi veya destroyer Selimiye veya Haydarpaşa açıklarında akıntısız bir mahalde demirlemiş bulunan Yavuz'a yanaşmak üzere ağır ağır yol alacaktır.

Tabut Yavuz'a nakledilerek Yavuzun arkasından taret topları önüne konulacak ve bir müfreze ihtiram vaziyetinde bekliyecektir.

Cenazenin Dolmabahçeden hareketi anında Galata kulesindeki (Vardabandra)

(Devamı 7 inci sahifede)

Çin gazetelerinin teessürü Gazeteler Atatürkün büyüklüğünden ve büyük eserinden bahsediyorlar

Hong - Kong (A.A.) — Chekiai Çin ajansı tebliğ ediyor: Çinde bizzat Çinin büyük bir devlet adamı gibi takdir edilen Türkiye Reisiçümhuru Kemal Atatürkün vefatı haberi büyük bir heyecan tevli etmiş ve bütün Çin matbuatı bu acı hadise hakkında neşriyata başlamıştır.

Çin gazeteleri, milli Türk kahramanının hayatı ve muazzam eseri hakkında çok derin bir sempati ve çok büyük bir hayranlık hisleri ile mütalâalar yürütmekte, aynı zamanda büyük ölünün en yakın silah arkadaşı ve eserini idame edecek en liyakatli adam olan namdar halefi İsmet İnönünün sıtayışinde bulunmaktadır.

Bitaraf Ta Kung Pao gazetesi yazıyor: Türkiye'nin kahramanı Reisiçümhuru Atatürkün vaktisiz ziyatı, asıl kardeş ve dost milleti yüreğinden yaralamıştır. Biz Çinliler hepimiz bu mateme iştirak ediyoruz, zira büyük bir milletin bu çok sevilen Atasının ufulü yalnız Türkiye'de değil aynı zamanda bizim kıtımızda ve bütün bir dünyada büyük bir boşluk bırakmaktadır. Türkiye'den ecnebi müstevlileri kovan ve müteakiben ufak bir kin hissi bile beslemeden onlarla samimi dostluk rabitaları vücudı getiren, odur.

Bütün komşu memleketlerle, hattâ Türkiye'ye karşı kıyam etmiş olan ve ona karşı düşmanlık hisleri ile mütehasşis bulunan milletlerle de dostluk ve ittifak misakları akleden yine odur. Atatürk, vatanını istilâya kalkın fütühatçıların korku bir düşmanı ve Türkiye aleyhindeki ihtiraslarından vazgeçtikleri takdirde bunların en emin bir dostudur.

Bü mücadele ve aynı zamanda iyilik zihniyeti, ırkımızın dehâyi mahsusudur. Yeni Türkiye'de her tarafta onun bırakmış olduğu ebedi eserlerin hayrîkâr intibalarına teasduf olunmaktadır. Kendisinin halefi ve uzun seneler silah arkadaşı ve samimi mesai yoldaşı olan Reisiçümhur İsmet İnönü de daha şimdiden Türk milletinin «Vatanın ikinci Atası» diye yad etmekte olduğu büyük bir devlet adamıdır.

Yeni Reisiçümhurun gerek Türkiye'deki gerek dünyanın her tarafındaki şahsî prensipleri müteveffa Büyük Şefin bırakmış olduğu muazzam eserlerin idame edileceğinin en kuvvetli zamanıdır. Bu kayıp, Türk milleti için olduğu kadar İsmet İnönü'nü şöhretşiar selefi kadar takdir eden ırktaşları için de bir tesellidir.

Bu büyük ölünden ve onun modern Türkiye'deki muazzam eserinden bahsederken hatırmıza derhal büyük liderimiz baş kumandan mareşal Şang - Kay - Şek'in siması geliyor. Çünkü mareşal, Atatürkün vasiyetinde bulunmakta ve aynı ideal peşinden koşmaktadır. Vatanını ecnebi istilâsından kurtarmak ve asri bir devlet kurmak, bu iki Büyük Şef, birbirlerini müteakiben takdir ve şahsî fotoğraflar teati ederlerdi. Dahî mareşalımız, tabii tıpkı Büyük Atatürk gibi fevkalâde hasletlere malikdir. Bu hasletler, bizim nihai zaferi elde edeceğimizin en kuvvetli zamanıdır.

Bütün cephelerde askerî harekâtı bizzat idare etmekte olan sevgili milli kahramanımızın da ruh büyüklüğü ve iyilik hisleri vardır. Milli topraklarımız, bir kerre Japon müstevlilerin elinden kurtarıldıktan sonra o da her türlü kini unutmaması bilecek ve adilâne ve insani bir sulh akdetmek yolunu bulacaktır.

Reisiçümhur İsmet İnönü'nün yüksek tahsil gençliğine telgrafi

Ankara 17 Reisiçümhur İsmet İnönü Ankara yüksek tahsil gençliğine aşağıdaki telgrafi göndermişlerdir:

Ankara yüksek tahsil gençliğine
Ankara yüksek tahsil gençliğinin candan ve asilâne duygularına teşekkür ederim. Şifa ve teselli kabul etmez büyük acıya tahammülü, ancak siz gençlerin vatana hizmet aşkıyla yetişmekte olduğunuza güvende buluyorum.
İsmet İnönü

Journal de Moscou mühim bir makale neşretti

“Atatürkün eserinden bahsettikten sonra Türkiye'nin müdafaası eseri emin ellere tevdi edilmiştir,, diyor

Moskova 17 (A.A.) — Tas ajansı bildiriyor: Journal de Moscou, «Türkiye matem içinde» başlığı altında Türkiye Reisiçümhuru Kemal Atatürkün ölümüne tahsis ettiği bir makalede şöyle diyor:

«1920 senesinde Türkiye çetin ve şiddetli bir mücadelenin eşiğinde bulunuyordu. Emperyalistler, bu memleketi yeniden esarete mahkûm etmek, tamamiyle Türk olan topraklarını kendisinden koparıp almak, kapitülasyonlar, mali kontrol rejimini ilâh... idame etmek için kendi aralarında ve padişahla anlaşmağa çalışıyorlardı. Mustafa Kemal, sempati ve yardımı yalnız bir taraftan, Lenin ve Stalinin idare etmekte oldukları Sovyetler memleketinden gördü.

Sovyetler memleketi, daha Sovyet rejiminin teessüs ettiği günün ferdasında Türkiye'nin taksiminde dair olan gizli muahedelerin mefsubiyyetini ve milletlerin kendi mukadderatlarına sahip olmaları suretindeki yeni prensiplerin meriyet mevkiine vazını ilân etti. Çok tarihi bir ehemmiyet iktisap etmiş olan Türk - Sovyet dostluğunun temelleri de 1920 tarihinde atılmıştır.

Türk milleti Mustafa Kemal'in rehberliği altında, büyük bir zafer kazandı. Emperyalistlerin esaret zincirlerini kırdı, sultan tarafından imza edilmiş olan Sevr muahedesini yırttı, düşman kuvvetlerini Türk topraklarından attı ve memleketin istiklâlini temin etti. Neticesi Türkiye-siyasi ve fikri teceddüdü olan derin ıslahat da Mustafa Kemal'in sevk ve idaresi altında tahakkuk ettirildi. 1 Teşrinisani 1922 de saltanat ilga ve 29 Teşrinievvel 1923 de Cumhuriyet ilân edildi. 3 Mart 1924 de de hilâfet ilga edildi.

Türkiye, milli sanayiinin kurulmasını, yollarının inkişafını, beynelmil vasiyetinin resanet kesbetmesini

Kemal Atatürkün enerjisine, zekâsına ve siyasetine medyundur. Uğrunda Türk milletinin kanını dökmüş olduğu milli istiklâl hissini kalbinde her şeyden üstün tutan Kemal Atatürk, tecezzi kabul etmez sulhün ve kolektif emniyetin bir şampiyonu addetmekte olduğu Sovyetler ittifakı ile dostluğunu takviye ve inkişafa mazhar etti. Kemal Atatürkün Türkiye'de fevkalâde bir prestiji, halk arasında müstesna bir mergubiyeti vardı.

Atatürkün ölümü, Türkiye'de büyük halk kütlelerini ve memleketlerinin istiklâl ve hürriyeti kendileri için pek aziz olan kimseleri derin bir kedere garketmiştir. Müstakil Türkiye'nin dostları, Sovyet efkârı umumiyesi ve diğer memleketlerdeki terakki taraftarı bütün mahafil, Türk milletinin matemine samimi surette iştirak etmektedir.

Reisiçümhurluk makamında Atatürke halef olan zat onun en yakın silah arkadaşı olan İsmet İnönü, istiklâl harbinde Atatürkün yanı başında harbetmiş, hemen hemen 14 sene Cümhuriyet hükûmetinin Başvekilliğinde bulunmuş, bu makamda Türkiye'nin iktisadî bakımından ıslah ve imarı ve harici ve dahili vasiyetin tarsini için büyük bir enerji göstermiştir.

Sovyet efkârı umumiyesi, 1923 senesinde Sovyet Rusyaya yapmış olduğu seyahati ve hükûmetin başında bulunduğu müddetce hararetili bir müdafii olduğu cihan sulhü ve Sovyet - Türk dostluğu lehinde parlâmentoda söylemiş olduğu nutukları dolayısıyla İsmet İnönü'ye pek iyi tanır. Bütün bunlar, Kemal Atatürkün bütün muhtemel düşmanlara karşı Türkiye'nin müdafaası eserinin emin ellere tevdi edilmiş olduğunu göstermektedir.

Yunan gazetelerinin hararetili makaleleri

“Türk - Yunan dostluğu iki milletin müşterek duygusu halini almıştır,,

Atina 17 (A.A.) — Atina ajansı bildiriyor:

Gazeteler, Başvekil B. Metaksas ile Türkiye Reisiçümhuru general İsmet İnönü ve Türkiye Hariciye Vekili B. Şükrü Saracoğlu arasında teati edilmiş olan telgrafnameler hakkında mütalâalar serdine devam etmektedir.

Proia gazetesi gazıyor: «Her yeni fırsatta Türkiye ile Yunanistan arasındaki sıkı teşriki mesainin ve Balkan milletleri arasındaki anlaşmanın sarsılmaz olduğu ve daima büyümeğe bulunduğu tahakkuk etmektedir. Bu teşriki mesai ve bu anlaşma, Türk ve Yunan milletlerinin ve onların zimamdarlarının vicdanında fizyolojik olarak neşvünema bulmuştur. Ve bozulmasına imkân yoktur.

Ege denizinin iki sahilinde yaşamakta olan iki milletin dostluk ve teşriki mesaisinin bu şuurlu zaruretiye vücut vermek için bu iki milletin mazide aralarında ihtilâf mevzuu teşkil etmiş ve Balkanlarda istikrarsızlığın ve endişenin devamlı âmili olmuş olan her şeyin üzerinden bir sünger geç-

meleri icab ediyordu. Bu tecrübe, kolay bir iş değildi; fakat istikbalî karışımak için bu tecrübenin yapılması âşikâr ve mübrem bir zaruretti. Bu zaruret, azimkârane ve zaafa kapılmaksızın mazinin tasfiyesine medar olmuştur.

Bu gaye elde edildikten sonra istikbal parlak vaidlerle ve milletlerimizin müşterek sulhü ve refahı hakkındaki teminat ile mall olarak kendisini göstermiştir. Tabiaten yekdiğerini itmam etmeğe namzed olan milletlerimiz, asırlarca yanyana yaşamış olduklarından ve uzun tarihleri sayesinde yekdiğerini tamir etmeyi öğrenmiş bulunduklarından, artık bir daha gevşemeyecek, zaafa duçar olmayacak tam ve müteakıl bir teşriki mesai sahasında birleşmişlerdir. Bu teşriki mesai, her gün daha ziyade inkişaf edecek ve milletlerimizden ibdakâr faaliyetlerinin her sahasına şamil olacaktır.

Bu şerait dahilinde ferdler meydana çıkarlar, ortadan kaybolurlar, millî nesillerin devamlı tekâmülü içinde yekdiğerine halef olurlar, fakat esas-

Sovyet, Arnavud heyetleri ve Suriye Meclisi reisi dün geldiler

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

Maiyet: Dahiliye Nezareti Kalemi mahsus müdürü B. Fraysse, amiralin emir zabiti korvet kaptanı Lacaze, generalin emir zabiti yüzbaşı Dumoulin de Labarthe, sefaret kâtibi B. Gas-souin.

Suriye ve Lübnan'dan:

Liya general Kolber, albay Collet, binbaşısı Barosart. Başka değişiklik yoktur.

Paris 17 (A.A.) — Havas ajansı tebliğ ediyor:

Türkiye Reisiçümhuru Kemal Atatürkün cenazesinde Fransa hükûmetini temsil edecek olan heyete general Georges dahil bulunmamaktadır. Onun yerine Şark kuvvetleri başkumandanı general Huntzinger Ankara'ya gidecektir.

Almanya bir kruvazör gönderiyor

Almanya hükûmeti Atatürkün cenaze merasimi münasebetiyle İstanbul'a bir kruvazör göndermeğe karar vermiştir. Bu kruvazör bazı limanları ziyaret etmek üzere geçende Karadenize çıkmış olan Emden'dir.

Emden yarın İstanbul'a gelecek ve Ankaradaki cenaze merasiminde bulunmak üzere bir askerî müfreze çıkaracaktır.

Amerikayı büyük elçi temsil edecek

Vaşington 17 (A.A.) — Atatürkün cenaze merasiminde Amerika Reisiçümhuru Ruzvelt'i Birleşik Amerika'nın Ankara büyük elçisi Mac Murrey temsil edecektir.

Belçika heyeti

Briksel 17 (A.A.) — Belçika ajansı bildiriyor:

Atatürkün cenaze merasiminde Kralı fevkalâde murahhas sıfatile Belçikanın Türkiye'deki eski elçisi B. Raymond temsil edecektir. Maslahatgüzar B. Rothe de heyete dahil bulunmaktadır.

İzmir heyeti bugün Ankara'ya hareket ediyor

İzmir 17 (Telefonla) — Ebedi Şefimiz Atatürkün Ankarada yapılacak cenaze merasimine İzmir namına iştirak edecek olan heyet, Belediye reisi Dr. Behçet Uzun riyasetinde yarınki (bugünkü) ekspresle Ankara'ya hareket edecektir.

Heyette, halk adına avukat B. Münir, Parti adına da B. Reşad bulun-

Arnavud gazeteleri

Atatürk hakkında uzun makaleler yazıyorlar

Tiran 17 (A.A.) — Alba ajansı tebliğ ediyor: Gazeta Ekorces, ilk sahifesinde Atatürkün bir fotoğrafını ikinci sahifesinde de yeni Türkiye'nin Dahî halâskâr ve ıslahtacıssının hayat ve eserine tahsis edilmiş mühim bir makale neşretmiştir. Bu gazete diyor ki:

«Bir noktadan Kemal Atatürk ancak Rusyanın Büyük Petrosu ile mukayese edilebilir.»

Bu gazete, büyük ölünün muazzam eserinin ebediliğini tebarüz ettirmekte ve bu eserin devamı hususunun İsmet İnönünün Reisiçümhurluğa intihabı suretile tahti emniyete alınmış olduğunu yazmaktadır.

Aynı gazete, yazısına nihayet verirken Türkiye'nin, ismi tarihte Türkiye terakkinin sembolü olarak kalacak olan milli kahramanının ziyat karşısında Arnavud milletinin duyduğu acıya işaret etmektedir.

l realite olan milletlerin teşriki mesaisi, daima müşterek ideallere doğru ibdakâr bir hızın tükenmek bilmez bir kaynağı olarak kalır.

Dost Türkiye, dize gelmiş olan beşeriyetin huzurunda kurucu ve yapıcısına son tazmillerini arz etmeğe hazırlanıyor. Onun yaratıcı eserinin liyakatli halefleri olan yeni Türk zimamadarları, Balkanların şimdiki müvazenesi için kale vazifesini görmüş olan her şeye karşı imanlarını izhar zaruretinin hissetmişlerdir. Bu imanı bütün tasvip kuvvetimizle ve bütün samimiyetimizle biz de derhal izhar ettik.»

maktadır. Belediye, İzmirin şükran ve tazim celengini gümüş işlemeli olarak İstanbul'da yaptırmaktadır.

Suriye heyeti reisinin beyanata

Büyük Önderimizin cenaze merasiminde Suriye hükûmetini Suriye Mebusan meclisi reisi B. Faris El - Huri temsil edecektir. Suriye Mebusan meclisi reisi Filistin meselesi üzerinde Londrada Arap hükûmetlerinin akdedeceği kongrede bulunmak için Londraya gitmek üzere yola çıkmıştır.

Suriye meclisi reisi İstanbul'a geldiği gün, Atatürkün gözlerini dünyaya kapadığını öğrenince çok müteessir olmuş ve derhal vaziyeti Suriye hükûmetine bildirmiştir. Suriye hükûmeti, kendisine Londraya gitmemesini ve Büyük Şefin cenaze merasiminde Suriyeyi temsil Ankarada bulunmasını bildirmiştir. Suriye meclisi reisi, misafir olduğu Perapalas otelinde kendisiyle görüşen gazetecilere şunları söylemiştir:

— Atatürke karşı Suriyelilerde derin bir muhabbet ve hürmet duygusu vardır. Atatürk Suriye istiklâli hakkındaki hissiyatını müteaddid defalar göstermiş, ve Onun bu hissiyatı, Suriye istiklâlinin tahakkuk etmesinde müessir olmuştur.

Atatürkün Türkiye'de yarattığı yenilik, yükselttiği şan ve kurduğu modern hayat tarzına karşı da biz Suriyelilerin alâka ve hayranlığımız vardır. Onun bütün Şark memleketlerine bir yol gösterdiğini biliyoruz. Biz de bu yolu takip etmek fırsatlarını kaybetmiyeceğiz.

Büyük Önder, harpten sonra kudretini göstermiş insanların en şayanı takdirdir. Zira O, hiç kimsenin benzemiyen şartlar içinde yoktan var etmek gibi bir mucize gösterdi ve Türkiyeyi İmparatorluk zamanlarında olduğundan daha yüksek ve şayanı hürmet bir mevkie çıkardı. Bunu biz görüyoruz ve bu, biz şarklılar için, bilhassa Suriye için ıftiharla takdir edilecek bir haldir. Çünkü bir darbimeselimizin ifade ettiği gibi, komşumuz ne kadar müreffeh olursa bizim de bundan istifade edeceğimiz muhakkaktır.

Atatürkün Suriyelilerin zihninde yer etmiş hatıraları çoktur. Bilhassa Onun «Muhâl yoktur... Bu kelime mecnunların kamusunda bulunur. Mademki irade vardır, her şey yapılabilir.» yolundaki sözü bir çok muvafakiyetlerin sırrını teşkil etmiştir.»

İhtiram geçidi dün de devam etti

(Baş tarafı 6 ncı sahifede)

tarafından verilecek işaret üzerine Yavuz her beş dakikada bir top atacaktır.

Cenazenin gemiye ırkâbını müteakip Yavuz top andahtı suretile selâm resmini ifa ederek hareket edilecektir. Limanda bulunan ecnebi harp gemileri bu selâm resmine aynı suretile iştirak eyledikten sonra Yavuzu Ada açıklarına kadar takip edeceklerdir.

Gerek karada yürüyüş halinde iken ve gerek denizde seyir esnasında hava firolarımız da cenaze törenine iştirak edeceklerdir. Seyir esnasında İzmirde kadar on beşer dakika fasıla ile top atılarak rasmei selâm ifasına devam olunacaktır. Yavuz zirhî kruvazörüne, Deniz komutanı ve amirallerin iştirakile, İzmirde kade donanmamıza mensup denizaltı ve destroyerler refakat edeceklerdir.

ATATÜRK'ün alleleri efradile cenaze-ye refakat edecek olan zevatın nakilleri için Ada hattına tahsis edilmek üzere Denizbank tarafından bu kere celbedilen yeni vapurlardan biri Sarayburnunda bulundurulacaktır.

Diğer taraftan cenaze alayına refakat eden memurlarla halkın da ATATÜRK'e yapılacak olan bahri merasime iştirakini mümkün kılmak üzere saat 13 te Sarayburnundan ve Köprünün Şirket ve Akay iskelelerinden ikişer vapur hareket ettirilecektir. Bu vapurlarla İstanbul'a gelmiş bulunan Ecnebi Harp gemileri Büyükdada açıklarına kadar filoya refakat ve bilâhare avdet edileceklerdir.

Başvekil, İstanbul'dan Ankara'ya kadar cenazenin yanında bulunacaktır.

Kapalıçarşı cumartesi ve pazartesi günleri kapalı

Kapalıçarşı esnaf cemiyeti, Atatürkün cenaze merasimi münasebetiyle cumartesi ve pazartesi günleri çarşının kapanmasına karar vermiştir.

Dün Geceki ve Bu Sabahki Haberler

Kont Ciano yakında Londraya gidecek

İki memleket arasında bir iş birliği imkânlarını araştırarak

Roma 17 (A.A.) — Söylendiğine göre, kont Ciano, iki memleket arasında ileride bir iş birliği vücutte getirilmesi imkânlarını araştırmak üzere yakında Londraya gidecektir.

Times gazetesinin yazdığına göre, İngiliz - İtalyan itilâfının tekemmül etmesi iki memleket arasındaki münasebetlerin mütemadiyen salâha doğru gittiğine bir delil teşkil etmektedir. Şimdiye kadar İtalya ile Fransa arasında aynı şekilde bir itilâf imza edilmesi imkânı hasıl olmuştur.

İngiliz nazırlarının gelecek hafta Parise ziyaretleri esnasında Fransız nazırlarıyla bu meseleyi görüşeceklerine ihtimal verilmektedir.

İngiliz gazetelerinin makaleleri

Londra 17 (A.A.) — İngiliz - İtalyan itilâflarının meriyete girmesi hakkında tefsirlerde bulunan Daily Telegraph gazetesi, bu itilâfların Roma - Berlin - Tokyo müessesinin ruhunu değiştirmedikçe ve Milletler Cemiyetine hiçbir veçhile bağlı olmadığını kaydetmektedir.

Yahudiler için yurd aranıyor

Hollandada bir komite teşkil edildi

La Haye 17 (A.A.) — Halihazırda tedkik edilmekte olan yahudiler yurdu projesinin tahakkuku imkânlarını araştırmak üzere bir milyon florin sermaye ile bir Hollanda komitesi teşekkül etmiştir.

Amerikanın Berlin sefiri Berlinden ayrıldı

Berlin 17 (A.A.) — Amerika sefiri Wilson, Washington'a gitmek üzere dün akşam Berlin'den hareket etmiştir.

Eniştesini öldürdü

İzmir 17 (Telefonla) — Kemalpaşa kazasında çarşı ortasında bir cinayet işlendi. Aleyhine açtığı alacak davasını kaybeden Ali Gül mahkemeden çıkarken eniştesi tüccar Azmiyi bıçakla birkaç yerinden yaralamak suretiyle öldürdü.

Bu gazete, İtalyanın harici siyasetinde bir değişiklik olmayacağını, fakat iki memleket arasında şimdi yeni bir teşriki mesai devresinin açılacağını ilâve etmektedir.

Daily Express gazetesi, İtalyan - İngiliz itilâfının inkişafı Avrupada sükûn ve asayişin teminine doğru bir devreye yol açacağını kaydetmekte ve Almanyanın yahudilere karşı bazı tedbirler ittihaz ettiği behanesile İngilterede sol cenah partileri tarafından Almanya aleyhinde yapılan hücumlarının bu sükûn ve asayişin tahakkukunu geciktirmesi doğru olmayacağını tebarüz ettirmektedir.

Alman gazetelerinin makaleleri

Berlin 17 (A.A.) — Alman matbuatı, İngiliz - İtalyan anlaşmasının meriyete girmesi hâdisesine büyük bir alâka göstermektedir. Berliner Lokal Anzeiger diyor ki:

«İtalyada bu hâdisa bihakkin kutlanıyor. Bu anlaşma Mussolininin azimkâr ve dürüst siyasetinin yeni bir muvaffakiyetidir. Bu münasebetle Almanya dost milleti ve onun şefini samimiyetle tebrik eder.»

Kadir gecesini ve ramazan bayramı

İstanbul Müftülüğünden: İkinciteşrinin on dokuzuncu cumartesi günü ramazanın yirmi altısı olmakla akşamı (pazar gecesini) leyle kadir ve yirmi üçüncü çarşamba günü bayram olduğu ilân olunur.

SADAKATİ FITİR

	En iyi	İyi	Son
Buğday:	15	14	12
Arpa:	24	20	19
Üzüm:	84	67	54
Hurma:	00	133	00

BAYRAM NAMAZI

	S.	D.
Vasatî saat:	7	35
Ezani saat:	2	50

Ecnebi memleketlerde yaşıyan İtalyanlar

Roma 18 — B. Mussolininin emriyle ecnebi memleketlerde yaşıyan İtalyanların İtalyaya nakli için bir komisyon teşkil edilmiştir. İtalyan ve ecnebi mahafil, bu komisyonun teşkiline büyük bir ehemmiyet veriyorlar.

Başvekil bu sabah geldi

Büyük Önder Atatürkün cenazesi-ne Ankaraya nakli esnasında refakat edecek olan Başvekil B. Celâl Bayar bu sabah saat 11,38 de trenle İstanbula gelecektir.

Eminönündeki Üstü kapalı tramvay istasyonu yıkılıyor

Eminönü meydanındaki üstü kapalı tramvay istasyonu dün öğleden sonra yıkılmaya başlanmıştır. Atatürkün cenaze alayı münasebetiyle, alayın serbesçe geçebilmesi için yol üstünde bulunan bu mania kaldırılmıştır. Bu itibarla Eminönünde yolcularını bindirip indiren tramvay arabaları dünden itibaren daha ileride durmaya başlamışlardır.

Eminönü meydanının açılması münasebetiyle Eminönündeki bu istasyon esasen kaldırılacak ve yeni istasyon yeri meydanın yeni vaziyetine göre tayin edilecektir. Eminönü meydanında kaldırılan bu istasyonun sahası bugün hemen tanzim ve tesviye edilecektir.

Diğer taraftan Sarayburnu ve Gülhane parkındaki yollar da düzeltilmiştir.

Ankaradaki cenaze merasimi günü resmi matem günü olduğundan, bütün resmi daireler, hususi müesseseler, mağazalar, dükkânlar kapalıdır. Yarın da bütün İstanbul halkı, Büyük Atatürke son ihtiram vazifesini yapacağından, bütün müesseseler, dükkânlar kendiliklerinden kapanacaklardır.

Dün de civar vilâyetlerden, bilhassa Trakya'dan yarınki merasimde bulunmak üzere binlerce kişi gelmiştir. Bu yolculardan bir kısmı şehrimizdeki merasimde bulunduktan sonra Ankaraya da gidecektir.

Yeni Macar Kabinesi yemin etti

Budapeşte 17 (A.A.) — Yeni İmredi Kabinesinin erkânı, kanunuesası mucibince yemin etmişlerdir.

Merhum B. Halil Ethem

İstanbul mebusu ve eski müzeler müdürü B. Halil Ethem vefatını dün teessürle haber vermiştik. Merhumun cenazesi bugün saat on birde Şişlide Osmanbeyde Matbaacı Osman bey sokağında 44 numaradan kaldırılacaktır.

Merhum çok kıymetli, âlim bir zattı. Uzun müddet müze müdürlüğünde bulunmuştu. Garb ilsanlarına tercüme edilmiş bir çok eserleri vardır. Ailesi erkânına taziyet beyan ederiz.

İngiliz, Afgan, Bulgar ve Yugoslav heyetleri bu sabah geldiler

Bulgar Harbiye Nazırı: "Teessürümüz çok büyüktür, biz Atatürkün manevî huzurunda son ihtiram vazifemizi yapmağa geldik,, dedi

Atatürkün cenaze merasiminde bulunacak İngiliz heyeti erkânından Akdeniz filosu Başkumandanı amiral Poond ile İngiliz askeri müfrezesini hamil olan Malaya dridnotu, bu sabah saat sekiz buçukta gelmiş, top atmak suretiyle şehri selâmlamıştır. Dridnot Selimiye açıklarında demirlemiştir.

Cenaze merasiminde İngiliz kralı majeste Jorji temsil edecek olan heyet reisi Saray Nazırı Feld mareşal Lord Birdwood ile yarbay Viteford bu sabah ekspresle şehrimize gelecek istikbal edilmişlerdir. Aynı trenle Afgan heyetinin reisi olan Şah Veli han ile Paris sefarethanesi müsteşarı İslâm bey han da gelmişlerdir.

Büyük Önder Atatürkün cenaze merasiminde bulunacak olan Bulgar heyeti, 7 zabıt, 72 asker ve 75 muzikacıdan mürekkebe bir askeri müfrez ile beraber bu sabah saat yediye on kala hususî trenle İstanbul'a gelmiş, istasyonda askeri mihmandarları, Bulgar konsolosu ve bir çok halk tarafından karşılanmışlardır. Bulgar askerleri, rükublarına hahsis edilen dört büyük otobüsle Harbiyeye nakledilmişlerdir. Ankaraya ginceye kadar burada misafir edileceklerdir.

Bulgar heyeti, majeste kral Boris temsil eden saray nazırı general Panof, hükümet mümessili ve Harbiye Nazırı general Daskalof ile general

Bokaçiyetden mürekkebedir. Heyet âzası ile Bulgar müfrezesinin zabıtları Perapalasta misafir edilmişlerdir.

Bulgar Harbiye Nazırı general Daskalof, istasyonda kendisiyle görüşen bir muharririmize şu beyanatta bulunmuştur:

— Atatürkün ölümünden teessürümüz çok büyüktür. Çünkü biz Atatürkü, Bulgaristanın çok iyi bir dostu olarak tanıyorduk. Bu Büyük Adam, Türklere ve Türkiye'ye çok büyük hizmetler ifa etmiştir. Biz onun yüksek manevî huzurunda son ihtiram vazifemizi yapmağa geldik.

Atatürk Sofyada ataşemillerle sâfâtile bulunduğu zaman Bulgarlar arasında bıraktığı intibalar, çok derindir. Atatürkün ölümü, Bulgaristan çok büyük ve iyi bir dost kaybetmiştir.

Bulgarların bu elim, ziyadan duydukları acı ve teessürleri, Bulgar gazeteleri uzun uzadıya yazdılar. Ben de derin teessürlerimizi tekrar ifade etmek isterim.»

Yugoslav heyeti ve askeri müfrezesi bu sabah konvansiyonel trenle saat 10,20 de Sirkeci'ye gelmiş istikbal edilmiştir. Heyet erkânı ve zabıtları Perapalasta misafir edilmişlerdir.

Romanya heyeti de saat on birde Transilvanya vapurle limanımıza gelecektir.

Müstemlike işi

İngiltere Tangatcayı vermeyeceğini kati surette söyledi

Londra 17 (A.A.) — Avam Kamarasında Müstemlekât Nazırı Macdonald, Tanganica valisine, hükümetin manda altında bulunan araziden hiç birini terketmeği düşünmediğini bildirmeğe Başvekil tarafından memur edildiğini beyan etmiş ve şiddetle alkışlanmıştır.

Maliye Nazırı Sir John Simon da hükümetin müstemleke meselesini umumî sureti tesviyenin bir cüzü addetmeğe devam ettiğini söylemiştir.

Mısır Kraliçesi kız çocuk doğurdu

Kahire 17 (A.A.) — Mısır kraliçesi Feride, bir kız çocuk doğurmuştur.

Ölüm

Denizbank Denizyolları direktörü Raufi Manyasın büyük kızı, Ticaret ve Zahir Borsası komiseri Feridun Manyas ile Yalova kaphıcaları müdürü doktor Nihad Reşad Belgerin yeğeni Bilem Manyas henüz on altı yaşında olduğu halde müessif bir kaza neticesinde terki hayat etmiştir. Cenazesi bugün Taksimde Sıraselvilerde Hilmi bey apartmanından saat on dört buçukta kaldırılacaktır.

MEŞ'UM KADIN

Aşk ve macera romanı

Nakleden: (Vâ - Nû)

Tefrika No. 68

— Cenazeden sonra nişanlımla ağlaşıp konuşuyorduk, «cinayeti işliyen alçak bir bulunsun» derken Şermin birdenbire, istintak esnasında aklıma gelmiyen bir tefferriatı hatırladı.

— Ne imiş?

— İşte efendim... Şermin Didar hanımı görmeğe gittiği zaman bir erkeğin dekorları arasında gizlendiğini görmüş.

Şevki «Nasıl?» demek isteyen bir nazarla doktora baktı, Rauf da hayrete düşmüştü. Bu işi Lemanın yaptığına o kadar inanmıştı ki...

Memur sordu:

— Nişanlınız o adamı iyice görmüş mü?

— Görmüş... Hattâ Şermin geçerken o erkek kendini göstermek istemiyormuş gibi başını çevirmiş. İlk önce teessürün şiddetle aklıma gelmemiş ama şimdi iyice hatırlıyor.

Şevki yerinden kalktı:

— Hemen gidip nişanlınızı görmeliyim.

— Evdedir.

— Nasıl bir adammış bu gördüğünüz? — Amele kılığında... Buyurun birlikte gidelim. Size izahat versin.

Genç doktor helecanla Şevkiye yalvardı:

— Müsaade ederseniz ben de geleylim... Yerimde duramıyorum... Telâşımı, sabırsızlığımı anlarsınız değil mi? — Tabii, tabii...

Yolda yürürlerken polis memuru Raufa:

— Görüyorsunuz ya? - dedi. - Katil amele kılığında bir adammış... Hirsızlık gayesiyle bu iş yapıldığı belli!

Delikanlı cevap vermedi. Bu işte Lemanın parmağı olduğuna emindi ve kendi kendine:

— Kendi bilhassa yapmıyorsa adamı tutup yaptırdı!.. diyordu.

Eve varınca Şermin polise gördüğünü anlattı:

— Yanılmadığınıza katiiyem emin misiniz?

Genç kız enerjik bir sesle:

— Doğru söyledime yemin ederim. Gayet iyi hatırlıyorum, hattâ ga-

zinoda olsak adamın saklandığı yeri tereeddüslüz size gösteririm.

— Pekâlâ, şimdi birlikte gideriz. Fakat önce hissiyatımızı anlamak istiyorum. Adamın gizlendiğini görünce ne zannettiniz?

— Vallahi uzun uzadıya düşünemedim. Kendi derdimle o kadar meşguldüm ki...

— Ne boyda ve ne kılıkta olduğunu hatırlıyor musunuz?

— Ufak, ince...

— Ne yaşlarda?...

— On sekiz, on dokuz...

— Yüzü nasıldı?

— Uçuk benizli, siyah saçlı.

— Görseniz tanır mısınız?

— Belki!...

— Yüzünde dikkatinizi celbeden birşey var mıydı?

— Bilmem...

Sonra birdenbire ilâve etti:

— A... Evet gözleri!

— Gözleri mi?

— Simsiyah... Pırıl pırıl parlıyordu...

— Başka?

— Başka birşey bilemem, hem ortalık loştu, hem telâşım vardı.

Rauf öfke ile homurdandı:

— Alçak, sefil herif!

Şevki katiiyetle kararını verdi:

— Artık onu bulmak kolay olacaktır... Tarif üzerine hayali zihnime nakş oldu. Haydi şimdi gazinoya gidelim.

Bir taksiye atlayıp dördü birden cinayetin olduğu yere geldiler.

«— Allah vere de herşey o günkü gibi yerinde olsa bir şeye dokunmamış olsalar.» diye Şevki düşünüyordu.

Merddivenlerden çıktuktan sonra Şermin sordu:

— Nasıl, her şeyin vaziyeti aynı şekilde mi?

— Evet efendim.

— Demek bu yoldan geçtiniz?...

— Öyle ve bahsettiğim dekorlar da işte burada!

— Gördüğünüz amele burada mı gizleniyordu?

— Tam burada, bakın...

Ve parmağı ile noktayı işaret ederek görmüş olduğu adamın vaziyetinde durmak üzere o tarafa doğru yürümek istedi. Polis memuru kolunu tuttu:

— Yok, oraya basmayın yerde alçı tuzları var. Belki işimize yarar iz bulurum.

Cebinden bir pilli lâmba çıkardı. Yaktı ve dikkatle yeri muayene etmeğe başladı. Burası belli ki çoktan temizlenmemiş, kireç, alçı, ve toz kalın bir tabaka halinde duruyor üstünde de bir ayak izi var, ufak bir erkek ayağı!

Şevki kaşlarını çatarak homurdandı:

— Bu kadar ince, zarif amele ayağı ömrümde görmedim!

Ve birdenbire aklına bir fikir gelecek gazinocuya seslendi:

— Didar hanımın odasının anahtarını getirin, orayı da muayene etmek istiyorum.

Adamcağız polisin emrine derhal itaat etti. Şevki, kendisiyle birlikte girmek isteyen Raufa:

— Hayır, siz dışarda durun. Rahat rahat araştırma yapmak istiyorum!.. Dedikten sonra küçük odanın kapısını açtı. İki buklüm içilmiş, dikkatle yerlere bakıyordu. Epey araştırdıktan sonra:

— İşte, tamam!.. Burada da kireç ve alçı kırıntısı var. Dekorların arkasında gizlenen adam odaya girmiş.

Dışarıya çıktığı zaman birşey bulup bulmadığını merakla soran genç doktora:

— Evet, küçük hanımın gizlendiğini gördüğüm adam mutlak artistin katilidir. Lâkin bence o bir amele değil, daha ziyade bir serseri genç olacak! Zira çalışan bir erkeğin bu kadar ince ayağı olmaz. Maamafih şimdi hakkın da bir fikrimiz olduğu için onu bulmak daha kolaylaştı.

Rauf minnetle genç kızın elini sıkarak:

— Varol Şermin hanım... Katilin bulunmasını sana medyun olacağım.

(Arkası var)

SARAY ve BABİÂLİNİN İÇ YÜZÜ

Yazan: SÜLEYMAN KÂNİ İRTEM — Tercüme, iltibas hakkı mahfuzdur
Tefrika No. 239

Mehmet Ali paşanın malî müşaviri olan Boğos Ef. ölümünden nasıl kurtuldu?

— Bütün reaya ve tebeamin asayiş ve refahını istihlal etmek en başlı düşüncemdir. Bazı yerlerde aralık, aralık şikâyet edilen ahval görülmektedir. Bunlar benim emir ve rızama mugayir olarak memurların fena hareketlerinden neşet ediyor. Ben de haber alır almaz gazaba geliyorum; o gibileri hemen kahr ve tedip ediyorum. Memleket vâsi, nizam muhal olarak baş gösteren bazı uygunsuz hareketler Sırp memleketinin civar ve etrafında da vuku bulmuş ise bunların da tedricen hüsnü nizamı ithal olunmakta bulunduğu aşikârdır. (1)

O gün Miloş beye mücevher kopça, yakası sırmalı bir hurvanı giydirildi. Pırılanta ile müzeyyen bir tasviri hümayun, ağır kıymetli bir kılıç, donanmış bir at ihvan edildi. Bu iltifatların ve hediyelerin kendisi ve hanedanile beraber bütün Sırp milletine raci olduğu da anlatılmakta kusura edilmedi. İstanbulda seyr ve temasa layık yerlerin kendisine gösterilmesine irade sadır oldu. Miloş «tahdisi nimet» makamında dua etti; yer öperek huzurunda çıktı.

Teşekkür için ertesi günü tekrar mabeyini hümayuna, Babîaliye geldi. Misafir bey her tarafta riayet ve hürmetlere nail oldu.

Babîaliden verilen emir üzerine Miloşun Vidinden Varnaya kadar gelişinde mutfak takımı, aşçıları ile bütün masarifi Vidin muhafızı Ağa Hüseyin paşa tarafından tesviye edildi.

Miloş beyin İstanbulda yalısında kaldığı iki buçuk ay içinde sarfedilen iki yüz otuz üç bin sekiz yüz kırışın yüz bini de gene Ağa Hüseyin paşaya yükletildi. Mütebaki yüz kırış bin kırışın hazinece Hüseyin paşanın sarrafına verilmesi irade edildi. Fakat Hüseyin paşa parasını hepsini kendi hesabına geçirtti!

Miloş İstanbuldan avdet edeceği sırada Edirne yolile dönceğini reisülküttap efendiye söylerken araba lakırdısı da etmişti. Bu söz reis efendinin arabasını ima addedildi. Fakat arabanın hayvanları yola dayanacak gibi değillerdi. Postaneden dört hayvan alınması hususu padişahın istizan edildi. Miloşu memnun etmek için hiç birşey esirgenmiyordu. Reis efendinin arabası ile dört atın verilmesine de irade çıktı. Hattâ kendisine iki «çarha topu» ile iki de «kopuz topu» verildi.

Avdetinde gene Kâmil bey mihmandar oldu; Vidin muhafızı Ağa Hüseyin paşa gene maiyetinden birçok müstefid memurları ve hademeyi ona terfîk etti, Vidine kadar masarifi de kesesinden ödedi!

İşe yarasın, yaramasın bu dört topun hediye edilmesi Miloş bey hakkında padişah tarafından beslenen bir emniyet nişanesi görünüyor.

Zahirî olduğuna hükmetmek yanlış sayılamayacak olan bu emniyeti bir tarafa bırakalım.

Bu hüfkâr misafiri hakkında ihtiyar olunan masarifin bir valie tahmil edilmesi acaba ne fikre mebni idi? Ağa Hüseyin paşa eyaletinde mükemmel bir ticaret dolabı kurmuştu; hele zahire ihracını inhisar altına almıştı.

Acaba paşanın bu dolaptan temin ettiği büyük kârlardan hazine hesabına bu suretle bir vergi almak mı istenilmişti? Maksud bu idise şüphe yok ki bu vergi Ağa Hüseyin paşa müessesesi için âmiyane bir tabir ile ancak «Devede kulak» kabilinden birşey olmuştur!

İyilik et, denize at.

1768 de İzmirde doğmuş olan Boğos Yusufyanı babası iyi bir tacir olarak yetiştirmişti. Ermeniceden maada türkçeyi, rumcayı, italyancayı, hele fransızcaı pek iyi yazan Boğos efendi tercüman sıfatile İzmir İngiliz konsoloshanesine girmişti.

1790 da işlerin tesviyesi için Mısrda (Reşid) giden Boğos efendi Reşid gümrük mütezziminin (2) yanına girmiş, sonra bu mütezzim tarafından İskenderiyeye memur edilmişti.

1810 da Boğos efendi İskenderiye gümrüğünü kendi hesabına iltizama almıştı.

Mahmudiye kanalını açmağı, İskenderiye

deriye ticaretine büyük bir inkişaf vermediği düşünün Mehmed Ali paşa iltizam müddetinin hitamında bu gümrük varidatını 500 keseye çıkarmak istedi ve bu bedelle beş sene için kabul etmesi hususunda Boğos efendiyi zorladı. Boğos korktu.

Mehmed Ali paşa İskenderiye gümrüğünün varidatı beş yüz keseden eksik tutarsa zararını ödemeği, fazla tutarsa bunu müsavaten taksim etmeği teklif etti. Boğos bu işiraki istemiyerek, fakat zararı görerek kabul etti.

Bu suretle Boğos efendi arada Mehmed Ali paşaya maliye işlerinde müşavirlik etmeğe başladı.

1813 de Mehmed Ali paşanın terfîk ettiği muhasip, Boğos efendiyi Mısır hazinesine ald emvalden sirkatle itham etti.

Mehmed Ali paşa o günlerde Dimyatda bulunuyordu. Boğosu yanına çağırdı. Tahkikat ihbar ve ithamın sıhhatini gösterdi. Mehmed Ali Boğos efendinin boynu vurulmasını emretti. Mücrim muhafızlar kumandanı kovuşağasına teslim edildi. Kovuşağı ertesi günü idam etmek üzere Boğosu hapsetti.

Bu kovuşağı Boğos efendinin niyetini görmüş briydi. Boğos efendi bu adamı ölümünden kurtarmış, maiyetini temin ile Mehmed Ali paşa hizmetinde bu mevki tutmasına yardım etmişti. Kovuşağı minnettarı bulunduğ Boğos efendiyi geceleyin kendi meskenine götürerek karısının muhafazasına tevdi etti.

Ertesi sabah müläki olduğu Mehmed Ali paşa Boğosu ne yaptığını sorunca kovuşağı:

— Allah ömrü devletinizi müzadda buyursun!

Cevabını verdi. Mehmed Ali bu sözlerden emrinin infaz edilmiş olduğunu zahip oldu. Bir daha Boğosun bahsi geçmedi.

Mehmed Ali paşa Kahirede kâhyasından, nahiyelede kâşiflerden karma karışık hesaplar alıyor, bunların içinden çıkamıyordu; can sıkıntısı ile bir defa kovuşağı yanına:

— Ah, neden Boğosu öldürttüm! diye bağırdı.

Bu sözünden kovuşağasının rengi değiştiğini, şaşırıldığını gördü. Ağa ne söyleyeceğini bilemiyordu. Mehmed Ali paşa sorup Boğosun idam edilmediğini anlayınca ağaya:

— Git, getir onu!

Diye emretti. Ağa paşanın ayaklarına kapandı. Mehmed Ali ayağı ile iterek dehşetli bir tavir ile:

— Git, getir onu!

Diye tekrar etti. Boğos titreye, titreye getirildi. O gelinceye kadar paşanın soğukkanlılığı avdet etmişti. Mehmed Ali geçmiş hiç bir imade bulunmadı. Boğos efendiye hesap evrakını tedkik etmesini emretti.

Heyecanı ve korkusu geçip biraz kendini bulunca Boğos efendi bizzat gelen tedkikata ifa etti. Verdiği izahattan memnun kalan Mehmed Ali paşa idam mahkûmunu yemeğe alıyordu. Sonra:

— Birlikte yediğimiz şu tuz, ekmek hakkı için geçmişten herşeyi unuttum. Müsterih olarak İskenderiye'ye dön!

Dedi. Boğos efendinin istirahatleri kovuşağına da:

— Bir daha yüzünü görmemek şartile - affetti.

Boğos efendi ağayı yanına aldı ve uzun müddet görüp gözettti; memlekete gitmek isteyince ailesile refah içinde yaşayabilmesine medar olacak levazımını temin etti. (Arkası var)

Düzelme: 236 numaralı tefrikanın birinci sütununda aşağılara doğru bir kaç cümle tertibte karışmıştır. Doğrusu şöyledir: (Prens Nikola Esterhazinin Maria Hilfteki sarayını 25000 florine kiraladı. Sultan Mahmudun Mavroyeni beyin tecrübe rehberliğine tevdi eylediği).

(1) Takvimi Vakayı; H. 1251; 111 inci nüsha, ifade sadeleştirilmiştir.

(2) Büyük validemin amcası Hacı Osman ağa Mehmed Ali paşa zamanında pek çok seneler Reşid ve İskenderiye gümrüklerinin mütezzimin id. Boğos, Hacı Osman ağamın yanında mı çalıştı? Burasını bilemiyorum.

(3) Mahmudiye kanalı mühendisi Coste marifetle 1819 da ikmal edilmiştir.

Mütercim aranıyor

Almancadan Türkçeye ve Türkçeden Almancaya tercüme mektedir ve aynı zamanda daktilo vazifesini görür bir Bayan veya Baya ihtiyaç vardır. Taliplerin Galatada Osmanlı bankası karşısında Çınar Handa Ali Nuri ve Şeriki firmasına şahsen müracaatları.

Mevlûdu şerif

Geçenlerde vefat eden sabık Sam-sun belediye reisi ve emekli yüzbaşı merhum Hüsnü Yeğenin ruhuna 20/11/938 pazar günü Beşiktaş Sinan paşa camiinde öğle namazından sonra saat 2 de mevlûdu şerif okutturulacağından merhumu seven akraba ve arkadaşlarının ve arzu edenlerin muhterem huzurlarile ve bu ilânın davetiye makamına kabulünü rica ederim.

Validesi
Bakiye Yeğen

Türk Okutma Kurumundan

Yarım asırdan fazla bir zamandanberi Darüşşafakanın irfan ve idare işleriyle uğraşmağı esaslı vazifeleri meydanında bulunduran ve bu müesseseye unudulmaz hizmetleri dokunan İstanbul mebusu ve Türk Okutma Kurumu reis vekili çok muhterem Halil Edhem irtihal etmiştir. Cenazesi bugün saat 11 de Şişlide Osmanbeyde Matbaacı Osman sokagındaki 44 numaralı evinden kaldırılarak namazı öğle vakti Beyazıt camiinde kılındıktan sonra Edirnekapıda aile mezarlığına defnedilecektir. Darüşşafakanın daima minnetini taşıdığı ve taşıyacağı bu zata kırkı son vazifei hürmeti ifa edecek olan Kurum azası ile Darüşşafaka ailesine keyfiyeti bildirir ve taziyetlerimizi arz ederiz.

AKŞAM

Abone ücretleri

	Türkiye	Ecebel
SENELİK	1400 kuruş	2700 kuruş
6 AYLIK	750	1450
3 AYLIK	400	800
1 AYLIK	150	—

Posta ittihadına dahil olmıyan ecebel memleketler: Seneliği 3600, altı aylığı 1900, üç aylığı 1000 kuruştur.

Adres tebdili için yirmi beş kuruşluk pul göndermek lazımdır.
Ramazan 25 — Kasım 11

S. İmsak Güneş Öğle İkinci Akşam Yatsı
E. 12,18 1,59 7,09 9,44 12,00 1,35
Va. 5,08 6,49 11,59 14,33 16,43 18,24

İdarehane: Babîali civarı Acımsuluk sokak No. 13

En sağlam En Ucuz

Hesap defterlerini AKŞAM matbaasında bulacaksınız.

Yevmiye defterleri
Kasa defterleri
Defteri kebirler
Muavin defterler

En iyi cins kâada basılmış ve İngiliz prese kartonu ile ciltilenmiştir.

Fiyetler

200 sahifeli	140 - 160 kuruş
300	175 - 200
400	250 - 275

Akşam matbaası
Telefon: 20631

DIŞI KORSAN

Tarihî Deniz Romanı

Yazan: İskender F. Sertelli — Tefrika No. 178

İmparator, cephede ölen zabitin karısına göz mü koymuştu? Bizanslılar: İmparatorun başını istiyorlardı

— Ne yapabilirdim. Benden nefret ediyor ve rüyada gördüğü erkeği arıyordu.

— Çıldırılmış dedim ya. Onu evden dışarı bırakmıyacaktın! Sihirbazlara gösterip büyüünü bozduracaktın!

— Bunları ben de düşündüm. Fakat, yapmak fırsatını bulamadım.

— İkiniz de talihsizmişsiniz! Sonra ne oldu? Bari bulabildi mi rüyada gördüğü erkeği?...

— Bilmiyorum... Bir sabah çobanlardan biri dağda bir kadın cesedine raslanmış. Atının üstüne atarak şehre indirmiş. Bunu duyunca şüphelenmiş. Şüphem boşa çıkmadı. Karım ölmüştü.

Nasir:

— Zavallı talihsizler...

Diye söylenerek şarap destisine sarıldı. Korsanın o dakikada düşündüğü birşey vardı: Ertesi sabah, ağlayan kadına koşup, çocuğunun hayatta olduğunu müjdelemek. Bu suretle kadından istifade etmeyi de aklından geçiriyordu.

Meyhanenin bir köşesinde sızınca kadar içti ve o gece, herkesin beklediği Aryüs meyhaneye gelmemişti.

Bizans sokaklarında kargaşalıklar..

Melik bin Nasir ertesi sabah gözlerini açar açmaz sokağa fırladı. İlk işi, gece verdiği kararı tatbik etmekti. Yola düzeldi. (Ağlayan kadın) a gidiyordu.

Cibaiden ayrılınca, yolları dolduran müthiş bir kalabalıkla karşılaştı.

Bağışmalar, yumruk sıkımlar, küfürler...

Ve heyecanlı ilerleyen bir kafilenin başında dağınık saçlarla gözleri yivinden fırlamış bir delikanlının:

— İntikam alacağız... Benimle gelir misiniz?

Feryadına, halkın:

— Hazırız, geliyoruz...

Cevabı, bir gırtlaktan çıkan boğuk bir inilti halinde yükseliyordu.

Nasir bunu görünce şaşırıldı. Kalabalığın içine karıştı.

Yanındaki çocuğa sordu:

— Kimden intikam alacaksınız? — İmparatordan ...

Bir tek kelime ile cevap veren bu küçük çocuk da ihtilâlcılar arasında bağınyordu. Nasire şiddetle baktı:

— Sen ayakta mı uyuyorsun be adam? Zavallı Tornikisin imparator tarafından öldürüldüğünü duymadın mı?

Nasir:

— Hastaydım, dedi, gürlütyü duyunca sokağa fırladım. Bireyeden haberim yok yavrum. Demek kahraman Tornikisi imparator öldürmüştü, öyle mi?

— Evet. Onu öldüren cellâdın ağzından duyduk bunu. Surlarda görenler de var. Artık bu cinayete tahammül edemeyiz.

Kafilenin önünde giden ve yollarındaki bütün yerlileri başına tophıyan delikanlı, boş kafalı bir adam değildi. Okumuştur ve meşhur hatipler gibi güzel söz söylüyordu.

— Düşman kapımızda dururken, imparator, karısına göz koyduğunu Tornikisi öldürtüyor. Dün onun cenazesinde bulunan ve tabutunu göz yaşlarla ıslatan Bizanslılar, eğer vicdanlarında ufak bir ürperme duyulsaydı, benim peşimden gelsinler. Sekizinci Mihaile hesap sormağa gidiyorum...

Diye haykırmıyordu.

Kafile biraz sonra büyük bir meydana gelmişti.

Burada da uzun beyaz sakallı bir ihtiyar, yüksek taşın üzerine çıkarak bağırmağa başladı:

— İmparatorun yaptığı bayağılığı gördünüz mü, arkadaşlar! Vatani uğrunda can vermek için, aylardan beri surlarda düşmanla çarpışan oğlumu - güzel karısını elinden almak için - öldürten imparator Mihailden intikam almak hakkımız değil midir? Vatanimizin büyük bir

tehlike ile karşı karşıya bulunduğunu unutarak, kahraman bir zabitin masmus karısına göz diken bir hükümdardan bu millete hayır gelir mi?

Meydanda toplanan halk, hep bir ağızdan cevap veriyordu:

— Demek ki, denize cephede alayında duyduklarımız doğru imiş. Zavallı peder... Sen meysus olma! Biz de seninle beraberiz. Hain imparatorun göz almak için, haydi yürüyünüz, saraya koşalım.

Halkın gösterdiği taşkınlığı hiç kimse durduramıyordu. Saraya mensup memurlardan biri, bir aralık yüksek bir yere çıkarak:

— Bütün bunlar yalan ve uydurmadır.. inanmayın! Halkla imparatorun arasını açmak isteyen bir takım fesadçılara âlet oluyorsunuz!

Diye bağırıyorsa da, imparatorun intikam almak sevdisile coşan halkın heyecanını teskin etmek kabil olmuyordu. Saray memurunu sopalarla döverecek yere indirmişlerdi.

Melik bin Nasir bu kargaşalıktan istifade ederek, yanındakilere:

— Hakkınız var, intikam almalısınız! - diyor ve fırsat buldukça etrafındakilere imparator aleyhine kışkırtmaktan geri durmuyordu.

İhtilâl büyümüştü. Nasir, bu ihtilâlin neler doğuracağını tahmin edememekle beraber, ihtilâlin büyümesinden memnundu. İmparatoru belki de bu vesile ile tahtından indirecekler ve Bizans kapılarında aylardan beri bekliyen Araplarla anlaşmağa mecbur olacaktı.

Kalabalık arasında:

— Araplarla uyusalım, kapıları açalım... Muhasaraya nihayet verelim. Yollarımız açılsın. Dışarda kalan çocuk çoğumuza kavuşalım.

Diyenler de yok değildi.

İhtilâl bütün Bizans sokaklarını sarıyor ve artık her kafadan bir ses çıkıyordu. Tornikisin intikamı alınacaktı. Fakat, bu intikam duygusu, Bizanslıların aylardan beri kabarıp taşan bir ığdırarından başka birşey değildi.

Yerliler, bu duygularını izhar edebilecek fırsatını bulmuşlardı. Bu işbirliği bir istibdad çenberi içinde yaşayan halk gittikçe coşuyor ve bu sonsuz coşkunlukları genç bir hatiple, Tornikisin ihtiyar babası körüklüyordu.

İmparatorun başını istiyoruz!

Nasir, kalabalığın arasından bir kenara çekilebilmek için hayli sıkıntı çekmişti. Meydanda ezilenler, dayak yiyenler, ağlayıp bayılanlar da vardı.

Surlarda aylandanberi, düşmanla çarpışıp ölen ve yaralananların aileleri de, imparatorun intikam almak hissile ihtilâlcılar arasına karışıyorlardı.

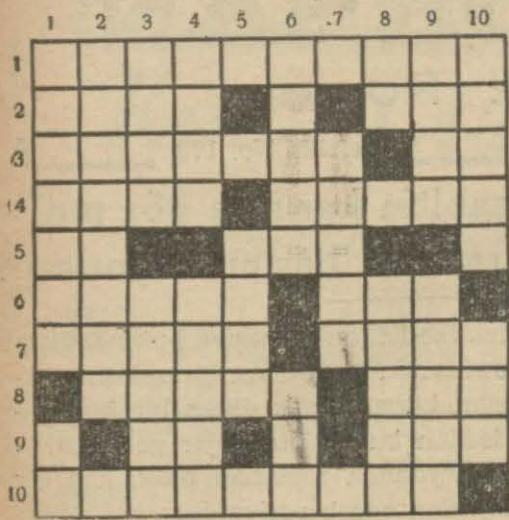
Zaten sefaletten muztarip olan fakirler, her türlü fedakârlıktan kaçınmadıkları halde, sarayı saran asilzadelerden mütemadiyen zulüm ve işkence görmekten usanmışlardı. Bilhassa hassa alayının ikide birde halk üzerine yürüyerek, atlarını - kadın, çocuk ayırd etmeden - üzerine sürmelerinden de bezmişlerdi. Bu yüzden, vatani müdafaa duyguları birdenbire zayıflamış ve düşmanla - ne bahasına olursa olsun - anlaşma temayülleri başgöstermişti.

Sarayın önüne kadar aynı heyecan ve coşkunlukla ilerleyen halk, saray önündeki meydanda birbirini çiğnercesine bağırmağa başlamıştı:

« — Kahraman Tornikisin ve cephelede boş yere öldürülen evlâdlarımızın intikamını almağa geldik. İmparatorun başını istiyoruz.»

Sekizinci Mihaile, kahraman Tornikisin karısına göz koyması belki hakikat olabirdi. Fakat, memleketin müdafasında şahsen de büyük yararlıkları görülen sekizinci Mihaile, şehrin kapıları düşman tarafından sarıldığı böyle bir zamanda, Tornikis gibi bir kahramanı cepheye kendi cellâdıyla boğazlatacak kadar haris ve düşüncesiz bir adam mıydı? (Arkası var)

BULMACAMIZ

Soldan sağa :
 1 — Bir Yunan aktrisi.
 2 — Yunanistanda bir kıta - Bir peygamber ismi.
 3 — Balkon - Sifat edatı.
 4 — Tersî dört köşe olur - Çok nemli.
 5 — Balığın başı - Dahili.
 6 — İlgî - Ağacın azası.
 7 — Hamamda çalışan bir işçi - Camie davet.
 8 — Tersî bir nevi hastane olur - Avuç içi.
 9 — Nota - Lisan.
 10 — Yemek yemek

Yukarıdan aşağı :
 1 — Erime - Hayvan yemi.
 2 — Manzum piyesler.
 3 — Çünkü - Avrupaya akın eden bir Türk reisi.
 4 — El tırpanı - Tav.
 5 — Ödünç verme.
 6 — Bir ağaç - kabul etmeme.
 7 — Bir yemek ismi.
 8 — Sual edatı - Serbes.
 9 — Katliyen - Münasib.
 10 — Yıldırım - Hayvan ayak kabısı.

Geçen bulmacamızın halli
Soldan sağa :
 1 — Mütekebil, 2 — İfadeveren, 3 — Çuval, Niya, 4 — On, Ebeler, 5 — Lehim, Sin, 6 — Atom, Kir, 7 — Şalak, Ba, 8 — Salak, Ard, 9 — Sefalet, Id, 10 — Um, Tama, Ke.

Yukarıdan aşağı :
 1 — Miçolar, Su, 2 — Üfunet, Sem, 3 — Tav, Hoşaf, 4 — Eda, İmalât, 5 — Kalem, Lala, 6 — Av, Hakem, 7 — Benes, Ta, 8 — İrilik, 9 — Leyenibrik, 10 — Nar, Radde.

Çocuk Duygusu
 60 cı sayılı Büyük Atamıza aid çok değerli yazılarla çıktı. Çocuklarımıza tavsiye ederiz. Her yerde 5 K. ★

Izmire gidemiyenlere müjde
İZMİR İSTANBULA GELDİ
 Bu mühim hadiseyi görmek için
 Beyoğlunda İstiklâl caddesinde 64 No. lu

Tariş mağazasını

Ziyaret edin. (PARMAKKAPI)

DAKTILO ARANIYOR

İyi Türkçe bilen makinede çabuk yazan Türk bir daktiloya ihtiyaç vardır. Taliplerin Galatada 1188 numaralı posta kutusuna müracaatları.

İstanbul defterdarlığından:

	Senelik	Muhammen kira-	kira
	si	Lira	müddeti
			sene
Büyükçarşıda : Terlikçiler sokağında 15/1 sayılı dükkân.	18	1	
Tophanede : Necati bey caddesinde kışla altında 363 sayılı dükkân.	66	3	
Aynı yedre : 365 sayılı dükkân.	51	3	
Aynı yerde : 367 sayılı dükkân.	48	3	
Kocamustafa pasada : Arabacı Beyazıt mahallesinin Kocamustafa paşa caddesinde 264 sayılı ev.	60	1	

Yukarıda yazılı emlak hizalarında gösterilen muhammen kira bedelleri üzerinden açık artırma usulüyle ayrı ayrı kiraya verilecektir. İhaleleri 28/11/938 pazartesi günü saat ondörtte yapılacaktır. Müzayedeye gireceklerin de % 7,5 teminat akçelerini ihale gününden evvel yatırarak mezkûr gün ve saatte Millî Emlâk Müdürlüğünde toplanan komisyona müracaatları ilân olunur. (M.) (8343)

Devlet hava yolları umum müdürlüğünden Bir tercüman alınacak

İdaremiz kadrosunda münhal bulunan «200» lira aylık ücretli tercümanlığa çok iyi almanca ve ingilizce bilen bir tercüman alınacaktır. Taliplerin evrakı müsbetleri ile birlikte 25/11/938 tarihine kadar idaremize müracaatları. (4776) (8376)

Tabib alınacaktır

Askerî Fabrikalar Umum Müdürlüğünden:
 Kırıkkale, Küçükyozgat ve Erzurumda istihdam edilmek üzere üç tabip alınacaktır.
 İsteklilerin vesikalarını birer istidaya bağlayarak Umum Müdürlüğe müracaatları (8381)

İnhisarlar U. Müdürlüğünden:

İşin mahiyeti	Keşif bedeli Lira Kr.	% 7,5 teminatı Lira Kr.	Şartname eksiltmenin bedeli Lira Kr.	Şekli saatli
İstanbul başmüdürlüğü bina-sının kaldırım tamiri işi	1185,65	89,03		Pazarlık 14
Maltepe Enstitüsü memur ev-leri bahçe duvarlarıyla kal-dırım yapılması işi	831,27	62,34	5	Açık 14,30
Bahariye tütün işleme evi iskelesi inşaatı	729,80	54,73	4	Açık 15

I — 9/XI/938 tarihinde ihale edilmeyen İstanbul Başmüdürlüğü kaldırım tamiri işi, Maltepe Enstitüsü memur evleri etrafına duvar ve parmaklık ve merdivenli üç bahçe kapısı ile kaldırım yaptırılması işi bahariye tütün işleme evine yeniden yaptırılacak iskele inşaatı hizalarına yazılı usullerle ayrı ayrı eksiltmeye konmuştur.

II — Keşif bedelleriyle muvakkat teminatları hizalarında gösterilmiştir.

III — Eksiltme I/XII/938 tarihine raslayan perşembe günü hizalarında yazılı saatlerde Kabataşta levazım ve mübayaat şubesindeki alım komisyonunda yapılacaktır.

IV — Keşif şartname ve projeler yukarıda yazılı bedellerle her gün sözü geçen şubeden alınabilir.

V — Maltepe Enstitüsü duvarları ve Bahariye işleme evi eksiltmelerine iştirak etmek isteyenlerin inhisarlar umum müdürlüğü inşaat şubesinden fennî ehliyet vesikası almaları lazımdır.

VI — İsteklilerin eksiltme için tayin edilen gün ve saatlerde % 7,5 güvenme paraları ile birlikte yukarıda adı geçen komisyona gelmeleri ilân olunur. (8356)

Cinsi	Muhammen B. Miktarı	beheri tutarı L. K. S. L. K.	Muvakkat T. teminatı	Eksiltmenin şekli saatli
82x114 ambalaj kâğıdı	30000 Kg.	30.50 9150.—	686.25 Kapa. Zarf	14,30
Toz tütün çuvalı	2000 Ad.	26.75 535.—	40.12 Açık.	15
3/8 200 m/m bo-yunda yuvarlak başlı civata	4000 »			
3/8 120 m/m bo-yunda yuvarlak başlı civata	8000 »	440.—	33.— »	15,30
3/8 demir pul	12000 »			
Terazi	60 Kg.			
	20 Ad.	17.— 340.—	25.50 Pazarlık	16,30

I — Nümunesine uygun olmak şartıyla 30000 kilo 82 X 114 ambalaj kâadı, 2000 adet ince şeyler konabilecek standard normal sık örgülü toz tütün çuvalı, Cibali bakır evine yapılan plâformlara lazım olan yukarıda ebat ve miktarı yazılı civata ile demir pul ve taahhüdünü ifa etmeyen müteahhit hesabına alınacak 38 damgalı ve kefi 10 kiloluk ve yanıkları alemiyyom ve ölçüler müfettişliğinde damgalı 20 adet terazi ayrı ayrı hizalarında yazılı usullerle eksiltmeye konmuştur.

II — Muhammen bedelleriyle muvakkat teminatları hizalarında gösterilmiştir.

III — Eksiltme 21/XI/938 tarihine rastlayan pazartesi günü hizalarında yazılı saatlerde Kabataşta Levazım ve mübayaat şubesindeki alım komisyonunda yapılacaktır.

IV — Ambalaj kâadı nümunesi her gün sözü geçen şubede görülebilir.

V — Açık eksiltme ve pazarlığa iştirak etmek isteyenlerin münakasa için tayin edilen gün ve saatlerde % 7,5 güvenme paraları ile birlikte yukarıda adı yazılı komisyona gelmeleri, kapalı zarf eksiltmesine iştirak etmek isteyenlerin de mühürlü teklif mektubunu kanunî vesaik ile % 7,5 güvenme parası makbuzu veya banka teminat mektubunu ihtiva edecek olan kapalı zarfları eksiltme günü en geç saat 14 de kadar adı geçen alım komisyonu başkanlığına makbuz mukabilinde vermeleri lazımdır. (8084)

Yapı işleri ilânı

Nafia vekâletinden

1 — İstekli çıkmamış olan Ankara Hukuk Fakültesi ikinci kısım inşaatı yine aynı şartlarla ve kapalı zarf usulüyle eksiltmeye çıkarılmıştır. Umumi keşif bedeli 850 000 lira olan işin vahidi fiat esası üzerinden 784 000 liralık kısımdır.

2 — Eksiltme 29/11/938 salı günü saat 16 da Nafia vekâleti yapı işleri eksiltme komisyonu odasında yapılacaktır.

3 — Eksiltme şartnamesi ve buna müteferri evrak 39 lira 20 kuruş bedel mukabilinde yapı işleri umum müdürlüğünden alınabilir.

4 — Eksiltmeye girebilmek için isteklilerin 35 110 liralık muvakkat teminat vermeleri ve Nafia vekâletinden alınmış ehliyet vesikası göstermeleri lazımdır. Bu vesika eksiltmenin yapılacağı günden en az sekiz gün evvel bir istida ile isteklilerin Nafia vekâletine müracaatları ve istidalarına en az bir kalemde dört yüz bin lira kıymetinde bu işe benzer bir iş yaptığina dair işi yaptırın idarelerden alınmış vesika ilştirilmesi muktazidir. Bu müddet zarfında vesika talebinde bulunmayanlar eksiltmeye giremeyeceklerdir.

5 — İstekliler teklif mektuplarını ihale günü olan 29/11/938 salı günü saat 15 e kadar eksiltme komisyonu reisliğine makbuz mukabilinde teslim edeceklerdir. Postada olacak gecikmeler kabul edilmez. (8286) (4727)

Nafia Vekâleti

İstanbul elektrik işleri Umum müdürlüğünden Eksiltme ilânı

1 — Muhammen bedeli on üç bin dört yüz seksen beş lira tutan muhtelif kudret ve tevettürde ceman on bir bin adet ampul kapalı zarf usulüyle satın alınacaktır.

2 — Eksiltme 21/11/938 pazartesi günü saat 15 de İdarenin Tünel ba-sında Metro han binasının 6 ncı katında toplanacak arttırma eksiltme komisyonunda yapılacaktır.

3 — Bu işe ait şartnameler İdarenin Levazım Dairesinden parasız olarak alınabilir.

4 — Muvakkat teminat miktarı bin on bir lira otuz yedi kuruştur.

5 — Teklif mektuplarının 2490 No. lu kanun ahkâmına uygun olarak eksiltmeden en az bir saat evvel Komisyon Reisliğine verilmiş bulunması lazımdır. (8060)

Hariciye Vekâletinden:

21/11/938 tarihinde icrası mukarrer müsabaka imtihanının 5/12/938 pazartesi gününe talik kıldığı ilân olunur. (4819) (8469)

T. C. ZİRAAT BANKASI

Kuruluş tarihi: 1888

Sermayesi: 100.000.000 Türk lirası Şube ve Ajans adedi 262

Ziraî ve ticarî her nevi banka muameleleri

PARA BİRİKTİRENLERE 28.800 LİRA İKRAMIYE VERECEK

Ziraat Bankasında kumbaralı ve ihbarsız tasarruf hesaplarında en az 50 lirası bulunanlara senede 4 defa çekilecek kur'a ile aşağıdaki plâna göre ikramiye dağıtılacaktır:

Adet	1.000	Liralık	4.000 Lira
4 »	500	»	2,000 »
4 »	250	»	1,000 »
40 »	100	»	4,000 »
100 »	50	»	5,000 »
120 »	40	»	4,800 »
160 »	20	»	3,200 »

DİKKAT: Hesaplarındaki paralar bir sene içinde 50 liradan aşağı düşmeyenlere ikramiye çıktığı takdirde % 20 fazlasile verilecektir.

Kur'alar senede 4 defa, 1 Eylül, 1 Birinci kânun, 1 Mart ve 1 Haziran tarihlerinde çekilecektir.

MİDE rahatsızlıkları

Yanmaları, mide ağrıları, ekşilikleri, mide ağrılığı ve yemeklerden sonra vücutta hissedilen çöküntü ve ağırlık ne işkence. Bu hallerin kat'i çaresi olarak tesiri tabii olan

Mazon Meyva Tuzu

almır. Aynı zamanda K BİZ Lİ Ğ I defeder. EKŞİLİK ve YANMALARİ gidererek vücutta ferahlık verir. MAZON isim ve H O R O Z markasına dikkat

Ağrıların, sızılarının en tesirli ilâcı **KESKİN KAŞELERİDİR** Bahçekapı **SALİH NECATİ**

Scandinavian Near East Agency

Galata Tahir han 3 üncü kat
Tel: 44991 - 2 - 3

Svenska Orient Linien Gothenburg
Gothenburg, Stockholm, Oslo, Dantzig,
Gdynia Copenhag Abo Reval ve bütün
Baltık limanları şark ve Karadeniz başlı-
ca limanları arasında 15 günde bir ağımet
ve avdet için muntazam postalar.
Gdynia - Dantzig - Gothenburg ve Oslo-
dan beklenen vapurlar.
İsa vapuru 21 T. saniye doğru.
Sydfoib vapuru 22 T. saniye doğru.
Yakında İstanbuldan Hamburg Roter-
dam - Kopenhag, Gdynia Gothenburg,
Dantzig - Stockholm, ve Oslo limanları
için hareket edecek vapurlar.
Gunborg vapuru 20 T. saniye doğru.
Aasne vapuru 26 T. saniye doğru.
Fazla tafsilât için Galata'da Tahir han
3 üncü katta kâin acentalığına müracaat.
Tel: 44991 - 2 - 3

ANNELEER

Biliniz ki çocuk yalnız meme için
ağlamaz. Çok iyi bilirsiniz ki: Çocuğu
hırçınlatan sebeplerden birisi de ağış
aralarının ter ve saireden pişerek kı-
zararak çocuğu rahatsız etmesidir. Bu
itibarla günde iki defa çocuğu

PERTEV ÇOCUK PUDRASI

ile pudralayınız. Ne âdi tuvalet pud-
raları ve ne de çok itina ile hazırlan-
mış pahalı pudralar

PERTEV ÇOCUK PUDRASI

yerini tutamaz. Bu pudra bilhassa yav-
ruların cildlerini ve ifrazatı nazarı iti-
bara alınarak yapılmıştır.

Osmanlı bankası İ L Â N

Ulu Önder ATATÜRK'ün cenaze
töreni ve büyük millî matem dolayı-
sile Osmanlı Bankasının Galata,
Yenicami ve Beyoğlundaki gişeleri 19
sontesrin cumartesi ve 21 sontesrin
pazartesi günleri kapalı olacaktır.

Bu mevsimin K A D İ N
MUŞAMBALARI gelecek
meseime kalmamalıdır. Bu,
BAKER MAĞAZALARININ
kat'i kararıdır.
Binaenaleyh stokun verdiği
imkân dairesinde her yer-
den iyi şerait ve uuz fiatlar-
la satmağa devam edeceğiz.

KİRALIK Haliçte Bahriye İnşaat

ve tamirhane bütün tesisat ile kira-
lıktır. Taliplerin H. Rümuziyle ist.
176 posta kutusuna müracaat. ★

Daktilo aranyor

Beyoğlu Üçüncü Noter Dairesine
çabuk yazar bir Daktilo alıncağın-
dan müracaatları. ★

Fatih sulh 3 üncü hukuk hâkimliğinden:
938/1165

Karagömrük medresesinde amcası İsmail
yanında otururken buradan ayrılan
ve neahkemimizce karısı tarafından na-
faka davası açılan Mehmed Ali oğlu Hü-
snü Atıncıya mezkûr davada ikametgâ-
hının meçhul olması dolayısıyla tebligat
yapılamadığı ve 20 gün müddetle ilânen
tebligat ıcrasına karar verilmiş ve yevmi
mahkeme olarak 14/12/938 günü saat 10
tayi nedilmiş olduğundan yevm ve vakti
mezkûrde mahkemeye gelmediği takdirde
gıyaben hüküm verileceği ilân olunur.

ZAYİ — Kadıköy Mal müdürlüğünden
5550 kaza ve 667 liva numarasile almakta
olduğum tekaüt maaşıma ait cüzdanı
gaip ettim. Yenisini alacağımın zuhu-
runda hükmü olmadığını ilân ederim.
Kemal Koçman

Dr. İRFAN KAYRA

Röntgen mütehassısı
Türbe, Bozkurd kiraathanesi karşı-
sında eski Klod Farer sokak No. 8 - 10.
Öğleden sonra 3 ten 7 ye kadar ★

Aile saadeti tasarrufla kaimdir.

Müsaait şart-
larla banka-
ya yatıraca-
ğınız paralar
istikbalinizi
koruyacak-
tır.

Faizleri

her ayın birinde ödenen
TÜRK TİCARET BANKASI A.Ş.

KUPONLU
VADELİ
MEVDUAT

Başka kim

GENÇLEŞMEK İSTİYOR?

Bayan Marcilla, nasıl 10 yaş daha
gençleştiğini anlatıyor

Bayan Marcilla'nın yü-
zündeki şayanı hayret
güzellik tebeddülünü
gösteren fotoğrafları

Siz de böyle muvaffak olabilirsiniz
Lütfen bunları okuyunuz

60 - 70 yaşlarındaki kadınların bu-
rusuklukları altı hafta zarfında zail
olmuştur. İşte, hastanelerde tecrübe-
si yapılan ve bir Viyana Tıp mecmua-
sı tarafından ilân edilen şayanı hay-
ret neticeler... Cildin BIOCEL cev-
heri ile beslenmiş olmasıdır. Bu kıy-
metli cevher, penbe renkteki Toalon
kreminin terkihibinde vardır.

İşte bu kremi kullanan ve yüzün-
deki şayanı hayret güzelliği tebeddü-
lâtını yukarıdaki fotoğraflarında gö-
rülen Pariste Bayan MARCILLA'nın
tecrübesini anlatan şu mektubu oku-
yunuz:

«Bu benim için bir harika oldu.
Takriben iki ay oluyor; alımda ve
gözlerimde ağzımın etrafında buru-
şukluklar vardı. Bugün ise bütün ar-
kadaşlarım Kadife gibi yumuşak ve
buruşukluklardan âri olan yüzüme
takdirle bakıyorlar. Hepsine ne yap-
tığımı söyledim.

Cild unsuru olan
penbe renkteki

Biocel'li Tokalon

Kremini kullandığımı anlattım. Bir
çokları bana güldüler, fakat bizzat
tecrübe edip şayanı hayret semeresini
görünce, hepsi de hak verdiler ve
memnun kaldılar. Geceleri yatmaz-
dan evvel penbe renkteki Biocelli To-
kalon kremini kullandım. Siz uyur-
ken cildinizi besler ve canlandırır.

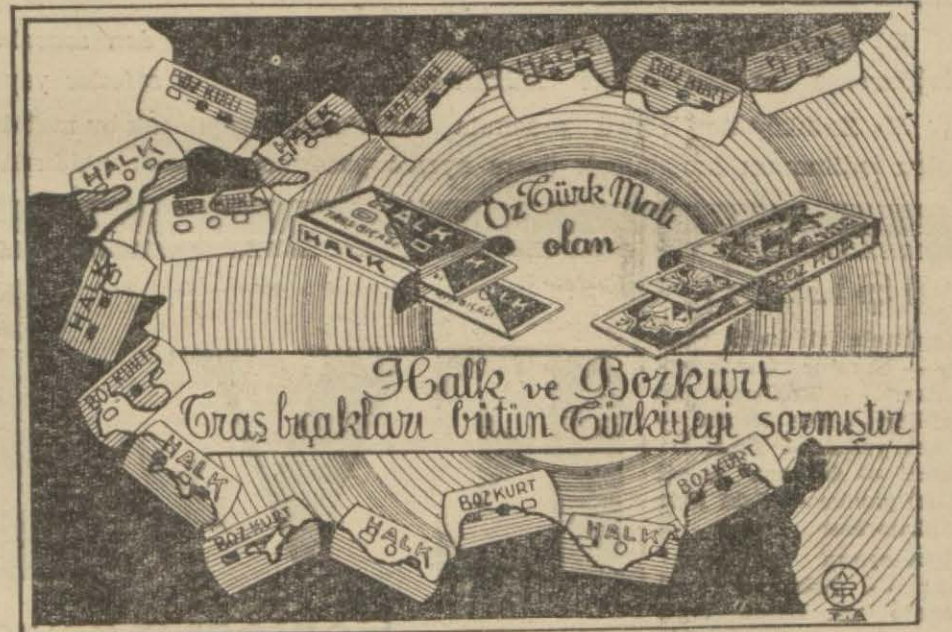
Her sabah biraz daha gençleşmiş
kalacaksınız. Gündüzleri de beyaz
renkteki Tokalon kremini kullanınız.
Bu suretle cildiniz yumuşamış ve be-
yazlaşmış olur. Bütün siyah noktala-
rı eritip açık mesameleri sıklaştırır.
Binlerce ahvalde görülen tesiri kuv-
vetli bir garanti'dir. Hemen bugün-
den itibaren her iki kremden birer
vazo alarak tecrübe ediniz. Birkaç
hafta zarfında faydalı tesirini gör-
mediğiniz takdirde bayiinize iade ede-
rek parayı geri alabilirsiniz.

KANZUK ÖKSÜRÜK ŞURUBU "Sirop Pectoral,"

Eski ve yeni bütün öksürükleri geçirir, balgam söktürür, bronşları temizler,
nezle ve gripten korur, göğüsleri zayıf olanlara bilhassa şayanı tavsiyedir

İNGİLİZ KANZUK ECZANESİ

Beyoğlu İstanbul

TÜRK KARDEŞ Enebi marka ve yabancı ellere paranızı vermemeyiniz.
Daima ÖZTÜRK malı kullanınız.
Sahibi: FEHMİ ARDALI - MEHMET BOZKURT, Marpuççular İs.

Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum İdaresi İlânları

İsim, mikdar ve muhammen bedelleri ile muvakkat teminatları aşağıda
yazılı 5 liste muhteviyatı muhtelif malzeme 30/11/938 çarşamba günü saat
15 ten itibaren sıra ile kapalı zarf usulü ile Ankara idare binasında satın al-
nacaktır.

Bu işe girmek isteyenlerin hizalarında yazılı muvakkat teminat ile kanu-
nun tayin ettiği vesikaları ve tekliflerini aynı gün saat 14 e kadar komisyon
reisliğine vermeleri lazımdır.

Şartnameler parasız olarak Ankara'da Malzeme dairesinden, Haydarpaşa-
da Tesellüm ve Sevk Şefliğinden dağıtılmaktadır. (8345)

No.	Miktarı	İsmi	Lira	Muhammen bedeli	Muvakkat teminat
1	300	Sürşöfor yağı	67500		4625
2	1200	Rezidü yağı	120000		7250
3	350	Mazot	24500		1837,50
4	(400)	Petrol	69500		4725
5	(150)	Pis gaz			
	150	Benzin	33000		2475

Şirketi Hayriyeden:

Ebedî Şefimiz Büyük Halâskârın cenaze törenine iştirak edecek sayın halkımız için tarifede cumartesi gününe mahsus olarak yapılan tadilat ilâveler:

1 — Saat 9 za kadar köprüye muvasalat edecek olan mutad sabah seferleri ile köprüden kalkacak olan 6, 10, 16, 22, 26, 30 ve 38 numaralı seferler yapıldıktan sonra, münakalat, resmî tebliğde yazılı olduğu üzere saat 14,30 za kadar inkita'a uğrayacaktır.

2 — Vanıköyünden saat 7.22 de, Beykozdan 6.50 ve 7.25 de, A. Kavağından 6.12 ve 7.02 de kalkan vapurlar fazla olarak Beşiktaş'a da uğrayacaklardır.

3 — Mevcut seferlere ilâve olarak saat 6.30, 7.15 ve 8 de de Bebekten birer vapur hareketle Arnavutköy, Ortaköy ve Beşiktaş'a uğrayarak köprüye gelecektir.

4 — 7.30 da köprüden fazla olarak bir vapur Beşiktaş'a gidecektir.

5 — Araba vapuru sabahleyin saat 5, 6, 7 ve 8 de yalnız Üsküdar'dan Sirkeciye ve 5.30, 6.30, 7.30 ve 8.30 da da Sirkeci'den Üsküdar'a birer sefer yapacaktır. Kabataş ile Üsküdar arasında mutad seferler saat 14.45 den itibaren başlayacaktır.

Görülecek ihtiyaç karşısında zuhurat postalar yapılmak üzere de tertibat alınmıştır.

Aziz naaşı denizden takip edecek sayın halkımız için de müteaddid vapurlar tahsis edilmiştir. Bu vapurlar köprüden saat 11.30 da kalkarak program mucibince Adalara kadar gidip dönecektir.

Bilet ücreti herkes için bilâistisna bir nevi olup 22 kuruştur. Pasolar muteber değildir.

DENİZBANK Atatürkün

Aziz naaşını teşyi merasimi münasebetile

1 — 19/11/938 cumartesi günü mevkibe iştirak edecekler için aşağıda yazılı vapurlar kaldırılacaktır:

A) Saat 11,30 da nefsi Kadıköy vapur iskelesinden bir, Galata rıhtımından iki vapur kaldırılacak ve ayrıca üniversite talebesi için de Sirkeci araba vapuru iskelesinde iki vapur bulundurulacaktır. Bu vapurlar muayyen merasim programı mucibince mevkibe iştirak edeceklerdir.

B) 18/11/938 cuma sabahından itibaren Köprü - Kadıköy - Haydarpaşa iskelesile nefsi Kadıköy vapur iskelesinde muayyen gışelerde bu vapurlar için bilet satılacaktır. Bilet ücreti herkes için (22) kuruştur.

C) Biletler mahdud miktarda satılacağından mevkibe iştirak edeceklerin yukarda yazılı gışelere müracaatla biletlerini tedarik etmeleri rica olunur.

2 — Adalar ve Haydarpaşa Kadıköy hattı seferlerinde o güne mahsus olmak üzere aşağıdaki tadilat yapılmıştır.

A) Adalardan Köprüye iniş seferlerinde Büyükadadan 7,50 de kalkan doğru postadan itibaren Pendikten 14,30 da kalkarak Kartala uğradıktan sonra Büyükadadan 15,15 de kalkan sefere kadar olan postalar yapılacaktır.

B) Köprüden saat 14,30 za kadar Adalar, Kartal, Pendik ve Yalovaya kalkan postalar hareket etmiyerek buna mukabil Köprüden 8,30 da bir vapur kaldırılacak ve bu vapur tekmi Adalara ve Kartala uğrayarak Pendige gidecektir.

C) Köprüden Adalara 14,20 de kalkan vapur 14,30 da kalkacak ve Kadıköyüne uğramadan doğru Adalara gidecektir.

D) Heybeliden 6,35 de kalkan Anadolu postasının sabah seferi de yapılmayacaktır.

E) Yalovadan saat 16,35 de Büyükadadan 18,00 de kalkan Yalova dönüş postası da yapılmayacaktır.

F) Kadıköyünden 8,30 ve Haydarpaşadan 8,45 den sonraki seferlerden itibaren Kadıköyünden 14,35 de kalkan postaya kadar olan seferler yapılmayacaktır.

G) Köprüden Kadıköyüne 8 de ve Haydarpaşaya 8,20 den sonraki seferlerden itibaren Köprüden 14,30 da Haydarpaşa ve Kadıköyüne kalkan postaya kadar olan seferler yapılmayacaktır.

H) Kadıköy ile Köprü arasında müteakibilen yapılacak bu mahdud miktardaki sabah seferlerine ilâveten yolcu izdihamını karşılamak üzere ayrıca yardımcı postalar kaldırılacaktır.

İŞLER:

Kapitonle işli kışlık çanta — Yıkanır Çocuk yakaları — Bonlonya işi örtüler — File örtüler — Çiçek yastık — Tepsi örtüleri — Ortanca çiçeği nasıl yapılır — Eski Fötr şapkalardan kemer — Orta oyunu (Millî yastık) — Astragan örgü manto — Ekose örgü buluz — Erkekler için örgü yelek — Yün iğne işleri — Vitraj perde.

EV*İŞ

Sontesrin sayısı
Çok zengin bir şekilde bugün çıktı

Bu sayıda «ORTA OYUNU» millî Elişi örneklerinden 4 renkli basılmış bir salon yastığı
40 sayfa 100 klişe 8 sayfa ek ve pafta 15 kuruş

YAZILAR:

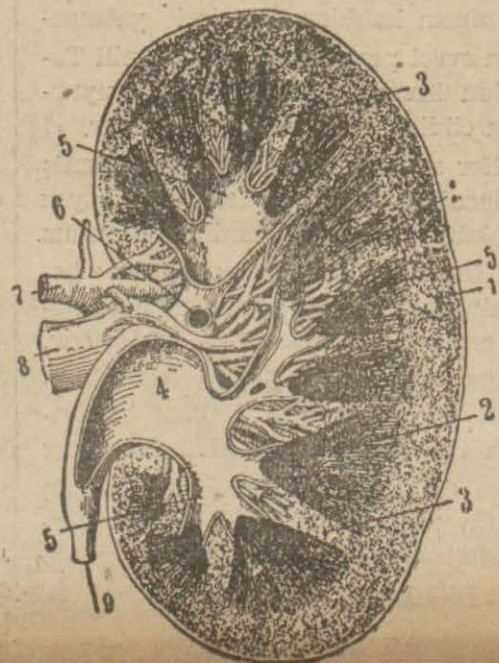
Atatürkümüz — Nasıl ütü yapmalıyız — Büyük anenin sırları — Yüz masajı — Küçük buluşlar — Kocanız bir centilmen midir? — Ne pişirelim? — Kırmızı sivilcelerin tedavisi — Sofra âdabı — Lekeler nasıl çıkar — Salon çiçekleri — Bunları siz de yapar mısınız — Örnekler paftası ve saire.

Böbreklerden idrar torbasına kadar yollardaki hastalıkların mikroplarını kökünden temizlemek için (HELMOBLO) kullanınız.

Helmobleu

Böbreklerin çalışmak kudretini artırır, kadın, erkek idrar zorluklarını, eski ve yeni belsoğukluğunu, mesane iltihabını bel ağrısını, sık sık idrar bozmak, ve bozarken yanmak hallerini giderir. Bol idrar temin eder. Sıhhat Vekâletinin ruhsatını haizdir. Her eczanede bulunur.

DİKKAT: HELMOBLO, idrarınızı temizliyerek mavileştirir.

Maliye Vekâleti ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasından :

28/5 ve 15/12/1934 tarih ve 2463-2614 numaralı kanunlar mucibince ihracına salâhiyet verilen ve geliri tamamen Sivas - Erzurum demiryolunun inşasına tahsis olunan % 7 gelirli Sivas - Erzurum istikrazının 20 senede itfası meşrut 4,5 milyon liralık beşinci tertibinin kayıt muamelesi 19/11/938 sabahından başlayarak 5/12/938 akşamı nihayet bulacaktır.

Tahviller hâmline muharrer olup beheri 20 ve 500 lira itibarı kıymette birlik ve 25 lik olarak iki kupüre ayrılmıştır.

Bu tahviller umumî ve mülhak bütçelerile idare olunan daire ve müesseselerce, vilâyet hususî idareleri ve belediyelerce yapılacak müzeyde ve münakasa ve mukavelelerde teminat olarak ve hazinece satılmış ve satılacak olan Millî Emlâk bedellerinin tediyesinde başabaş kabul olunacakları gibi gerek tahvil ve gerek kupon bedelleri de tahvillerin tamamen itfasına kadar her türlü vergi ve resimden muaf bulunacaklardır.

Tahvillerin ihraç fiatı % 95 olarak tesbit edilmiştir. Yani 20 liralık birlik tahvil bedeli 19 ve 500 liralık 25 lik tahvil bedeli de 475 liradır.

Kayıt muamelesi Türkiye Cumhuriyet Merkez, Türkiye Cumhuriyeti Ziraat, Türkiye İş, Emlâk ve Eytam, Halk, Türk Ticaret, Belediyeler Bankaları ile Sümer, Eti ve Deniz Banklar tarafından icra edilmektedir. Diğer Bankalar vasıtasile de tahvil alımı temin olunabilir.

Sermaye ve tasarruflarını en emin ve en çok gelir getiren sahalarda işletmek isteyenlere keyfiyet ilân ve 15 günlük Suskripsiyon müddeti zarfında Bankalara müracaatlarının kendi menfaatleri iktizasından bulunduğu işaret olunur. (8443)

VÜCUD KIRGINLIKLARI
SİYATİK AĞRILARI
ROMATİZMALAR, KULUNCLAR
BAŞ ve BEL AĞRILARI
AYBAŞI SANCILARI

NEOKÜRİN

kaşeleri almakla bertaraf edilir.

Lüzumunda günde 2 kaşe alınabilir

NEOKÜRİN Kalbi yormaz ve midneyi bozmaz.

Tek kaşe 6 kuruş, 6 lk ambalaj 30 kuruş. Her eczanede bulunur.

Nezle - Baş ve Diş
AĞRILARI - SOĞUK ALGINLIKLARI -
NEURALJİ - KIRIKLIK KIRGINLIK -
BÜTÜN AĞRILARA
ve

G R İ P ' e

Karşı yegâne çare
BİR KAŞE

NEOKALMİNA

Dünyanın meşhur şekercisi

ALİ MUHİTTİN HACI BEKİR

Pazar günleri mağazaları açıktır.

İstanbul - Beyoğlu - Karaköy - Kadıköy

Sahibi Necmeddin Sadak

Umumî neşriyat müdürü Şevket Rado
Akşam Matbaası